

GLASILA OZD IN KATEDRA

V juliju 1976 je združeno delo ustanovilo drugo slovensko univerzo. Toda že pred tem je bilo prav združeno delo tisto, ki je dajalo pobude za nastanek posameznih šol. Danes pravimo: univerza „izhaja“ iz združenega dela.

Ali je temu res tako?

Eni trdijo, da je, drugi da ne! Največ je takih, ki vpijejo, da se univerza zapira sama vase, da si gradi sama svojo pot, da se posamezniki istovetijo z univerzo. To največ piše združeno delo in družbeno politične organizacije, ki ne sodelujejo z univerzo, ki jo samo kritizirajo, ne vidijo pa svojih

nalog, ki jih imajo prav do kritiziranja.

IN KAJ DELA UNIVERZA. Obstajajo zanesljivi podatki, ki zavračajo vso to, ali pa če smo natančni akoraj vso to vpitje. Ti podatki so še internega značaja, nedvomno pa nam dokazujejo, da se ravno univerza veliko, pa ne samo veliko, temveč zelo veliko povezuje z združenim delom na vseh področjih svojega delovanja. Pri tej oceni povezovanja so izključene vse individualne povezave, katerih pa je zanesljivo še več.

IN KAJ DELA ZDRUŽENO DELO. Rodilo je otroka, zdaj ga pa ne zanima več, kako ta otrok živi in kaj dela. Niti se ne potrudi toliko, da bi ji ta otrok vrnil, zapolnil vrzeli, ki nastajajo iz dneva v dan, niti toliko, ali je ta otrok resnično takšen kakršnega so si želeli. To je seveda težko, če združeno delo še samo ne ve kaj bi rado. Bolj je pomembno to, kako bo ta ali oni posameznik „uspeval“. Gredo se ti meni, jaz tebi; jaz tebe, ti mene. Če uporabimo še dogodek, ki ga je nekdo doživel v neki delovni organizaciji, ko je postavil vprašanje kulture, dobi odgovor: „pustite nas s kulturo zdaj na miru, za nas je prvenstveno to, da se gospodarsko opomoremo, potem pa se bomo že še posvetili kulturi“; ali če to poenostavimo: „ko bomo izboljšali gospodarsko situacijo, bomo tudi kulturni.“ nam postane veliko vpitje celo razumljivo! Imamo torej dve grupi,

združeno delo in univerzo. Med obema se nahajajo študentje, ki so kratek čas na univerzi, niso pa z njo. Sodelujejo z univerzo toliko, kolikor jih posameznik (profesor) nauči? Zal pa ta isti vpije, da so študentje splošno nezainteresirani. Kot vidimo, je vpitje v tem primeru ravno toliko upravičeno, kot vpitje v prvem primeru. Eni tako, drugi drugače!

OSNOVNI PROBLEM PA JE OBVEŠČANJE.

Študentski list Katedra bo po svojih možnostih, ki jih ima kot list, ki ga oblikujejo študentje sami, ponovno skušal navezati stike, z glasili združenega dela mariborske regije. Tisti, ki ne bodo obstajali samo v tem, da si bomo izmenjevali sestavke, temveč bomo poskušali s pomočjo najrazličnejših oblik dela (okrogle mize, debatni sestanki, simpoziji...), vsaj posredno vplivati na povezavo med obema grupama.

Povezati se moramo tako, da bomo postali najenostavnejši in najbolj dostopen posrednik informacij, možnosti in nalog, ki jih ima UNIVERZA DO ZDRUŽENEGA DELA in ZDRUŽENO DELO DO UNIVERZE.

POZIV:

Vsi vemo, da je še tako lepa ideja brez vrednosti, če ne najde prave poti, če ne najde pravega odziva med bralci! Beseda je vredna toliko, kolikor je odziva nanjo! Zatorej pozivamo VSE, da začnemo skupaj uresničevati naloge širše družbene skupnosti.

POZIVAMO VAS, da se oglasite s svojimi pripombami in predlogi!

**ZDRUŽENO DELO
— UNIVERZA**

SREDNJEŠOLKE POD STREHO

Po dvajsetletnih prizadevanjih so sredi septembra svečano odprli sodoben dom srednješolk Lizike Jančar, ki stoji ob Titovi cesti v Mariboru. Z izgradnjo tega objekta je delovni kolektiv zdravstvene šole nekoliko omilil prostorsko stisko, ki ga je pestila zadnjih 20 let. Na najlepši način so tako tudi proslavili dvajsetletnico aktivnega delovanja doma zdravstvene šole ter Titove in partijske jubileje. Slavnostni govornik je bil dr. Avguštin Lah, po svečanosti pa so si prisotni ogledali notranjost doma.

Predračunska vrednost gradnje je znašala 52,8 milijona dinarjev, vendar so ob pomoči izvajalca investicijskih poslov in graditelja (Stavbar) prihranili pet milijonov dinarjev. S tem denarjem so kupili učila in drobni inventar, nekaj pa so ga prihranili za nadaljnjo ureditev doma. Delovne organizacije s področja gospodarstva so združile 0,3 procenta osebnih dohodkov, za gradnjo pa so nato primaknili tudi sredstva ukinjenih stanovanjskih skladov.

V novem domu je 480 postelj v 160 spalnicah. Te so moderno opremljene in razporejene v skupine po pet sob, ki skupaj s predsobo, sanitarijami in prostorom za likanje, čiščenje in sušenje las sestavljajo enoto. Vzgojna skupina s 30 učenkami ima svojo vzgojiteljico in dnevni prostor za učne ure in drugo organizirano skupinsko delo.

Bivanje in hrana v domu veljata mesečno 1500 dinarjev, v dislociranih oddelkih v Strossmayerjevi in v domu ob magdalenskem parku, kjer bodo zdaj prebivali fantje, pa 1350 dinarjev.

V okviru mladinske organizacije deluje v novem domu niz sekcij, dijakinje pa še umujejo pereča vprašanja po domski skupnosti. To je torej tudi dom samoupravljanja, ki daje dijakinjam zavest, da so zares subjekti vzgoje.

Darko Rus

GLAS ŠTUDENTOV

Odslej bo študentska oddaja **Študij in glasba na sporedu radia Maribor vsak teden in sicer izmenično; en teden v torek od 18. – 18.30 ure, naslednji teden pa v petek od 8.25 – 9. ure.**

To je nov napredek v kreiranju radia **Študent v Mariboru. Upamo, da se boste pridružili prizadevanjem uredniškega odbora oddaje in pri tem tudi aktivno sodelovali.**

ŠTUDENTSKI LIST, MARIBOR, 10. 10. 1977
letnik XVIII št. 2 CENA 3 DIN

Glavni urednik: Lojze Klemenčič

Odgovorni urednik: Brane Srčnik

Sekretarka uredništva: Zala Sonjak

Člani uredniškega odbora: Sonja Ploj, Danila Orešek, Polona Hadner, Franci Bračko, Slavči Bauman, Danilo Vicman, Darko Rus, Vlado Venuti, Bojan Peče, Jasna Arko, Goran Devide

Lektorica: Alenka Filipančič

Tehnični urednik: Marjan Hanl

Katedro sofinancirajo: Šole univerze v Mariboru, UK ZSMS, Izobraževalna skupnost in Kultuma skupnost Slovenije, Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 3,00 din (letna naročnina 30,00, za ustanove in podjetja 60,00 din). Tisk ČGP Mariborski tisk, Maribor

TEDEN SOLIDARNOSTI Z ŽRTVAMI IMPERIALISTIČNE AGRESIJE V ČILU 4. – 11. SEPTEMBER

Osrednja proslava v naši republiki ob letošnjem tednu solidarnosti z bojem čilenskega naroda proti fašističnemu terorju, ki že četrto leto strahuje v nekdanji demokratičnem in naprednem Allendejevem Čilu, je bila ob koncu tedna solidarnosti, to je 13. septembra v dvorani Mestnega gledališča v Ljubljani.

Prireditve sta organizatorja republiška konferenca ZSMS in koordinacijski odbor za pomoč žrtvam imperialistične agresije in narodnoosvobodilnim gibanjem pri predsedstvu republiške konference SZDL Slovenije dobro pripravila in s svojo prizadevnostjo le potrdila izkazano podporo naših narodov in narodnosti boju čilenskega ljudstva za temeljne pravice človekove svobode.

Program proslave je zajemal najprej uvodne govore predstavnikov RK ZSMS, RK SZDL Slovenije in predstavnika antifašistične fronte Čila. Temu je sledil kulturni program z nastopom skupine čilenskih študentov z izvajanjem čilenskih revolucionarnih in narodnih pesmi, nastop okteta Gallus in ob koncu še recital pozije velikega književnika Pabla Nerude.

Tudi letos nadaljujemo z organiziranjem akcij solidarnosti z osvobodilnimi gibanji in žrtvami imperialistične agresije. Akcije so rezultat pomoči in kontinuirane ter dosledne podpore, ki jo neuvrščena socialistična Jugoslavija daje narodom v borbi za osvoboditev izpod kolonializma, imperializma in fašističnega terorja.

Čile, nekdanji znan kot dežela demokratičnih tradicij in humanih odnosov, dežela, kjer so človeka obravnavali kot ČLOVEKA, je 11. septembra 1973 s protiallendejskim pučem postal dežela terorja, kjer sta sila in strahovlada edini in najvišji zakon. Demokratično izvoljeno vlado predsednika Allendeja, ki je že v začetku z reformami skušala izboljšati položaj delavcev in kmetov, je zamenjala surova in krvava diktatura, najhujša, kar jih pomni Latinska Amerika. Tisoči Čilencev, privrženecv Allendejeve fronte ljudske enotnosti, so se znašli v koncentracijskih taboriščih, poteptane so bile njihove osnovne pravice, pravice človeka.

Štiri leta vladavine diktatorja Augusta Pinocheta so v srcih Čilencev zarezala globoke brazgotine. Vlada ljudske enotnosti je bila stvar zgodovinskega gibanja delovnih ljudi Čila. Naprednih gibanj pa ni mogoče prekiniti z nasiljem, prelivanjem krvi in uvedbo strahovlade in terorja. Posajeno seme bo vzklilo, kajti posajeno je bilo na plodna tla. Napredni ljudje po vsem svetu izražajo moralno politično in materialno podporo zatiranemu ljudstvu. Jugoslavija je nudila pomoč številnim beguncem ter opozarjala in še opozarja, da se nekdanji neuvrščeni Čile sooča z združeno agresijo reakcije in imperializma.

Zveza socialistične mladine Slovenije se aktivno vključuje v akcije solidarnosti z osvobodilnimi gibanji prek osnovnih organizacij združenega dela, na vasi, v krajevnih skupnostih, v osnovnih in srednjih šolah, na visokošolskih zavodih, v enotah JLA, družbenih organizacijah in društvih.

Pri organiziranju te akcije izhajamo iz velikega pomena, ki ga imajo akcije solidarnosti za čilenski narod; akcija solidarnosti predstavlja dolg rodoljubom Čila in vsem narodom, ki se v svetu borijo za osvoboditev izpod zatiranja in vsake vrste nadvlade.

K'ja

Poročali smo že o komunikaciji, ki jo je pripravila sekcija za design in komunikacijo pri Forumu v študentskem naselju v Ljubljani. V juliju in avgustu letos je ta DC sekcija organizirala v Rokavcih pri Kopru kolonijo, tudi komunijo ali kratko k'jo. Udeleženci k'je, imenovani tudi komunisti, ki jih je bilo med deset in dvajset, so ob podpori Forumu samo poskrbeli za materialna in denarna sredstva, potrebna za stroške v zvezi s kolonijo. Zbrali so se iz različnih krajev Slovenije, prinesli šotore in taborniško opremo ter nakupili material, ki so ga potrebovali za delo.

V koloniji je prišla do popolnega izraza inovativnost udeležencev. Bivanje je z delom, ki so si ga začrtali v začetku, dajalo poudarek spodbujanju in razvoju novatorstva v vseh možnih smereh, ki spremljajo življenje, saj je bil tabor ob vodi v nenaseljeni naravi. Tako je bilo delo na eni strani vezano na sam obstoj tabora: kuhanje, postavljanje šotorov in drugih tabornih objektov, urejanje uradnih formalnosti, nabavljanje hrane in drobnega materiala, pranje, pomivanje, čiščenje, razgovori o medsebojnih odnosih, na drugi strani pa sproščeno: risanje, slikanje, krojenje, projektiranje stavbe iz gipsa, fotografiranje, filmanje, muziciranje, načrtovanje dela za naprej, ples in poslušanje glasbe, šport, izleti, intervjuvanje, snemanje, pripovedovanje pravljic in kriminalk... najpomembnejši in vsakodnevni del k'je pa so bile telesne in govorne vaje s sveti komunije.

Udeleženci se bojo sestajali tudi v prihodnje. Iščejo prostor ali hišo za skupno delo. Vabijo vas, da se jim priključite. Pišite na DC sekcijo foruma v ŠN v Ljubljani.

Božidar Jakelj

KJE IN KAKO BOMO „LIKALI“ AGRONOME

Kar je ustvarjenega, nam ne more biti toliko sveto, da bi ne moglo odstopiti svoje mesto naprednejšemu, svobodnejšemu in bolj človeškemu. . . Te besede je izrekel Tito in so zapisane kot uvod v Osnutek projekcije razvoja višje agronomske šole (VAŠ).

RAZVOJ KMETIJSKEGA ŠOLSTVA V SEVEROVZHODNI SLOVENIJI

Že leta 1872 je bila v Mariboru ustanovljena nižja vinarsko-sadjarška šola. Po končani prvi svetovni vojni je prišla ta šola v državno upravo in v letu 1922 je nastala srednja kmetijska šola, ki je bila pozneje premeščena v Bukovo pri Negotinu. Leta 1945 je bila ponovno ustanovljena srednja kmetijska šola, kakršna deluje še danes. V reformnih letih slovenskega šolstva je bila ustanovljena višja agronomska šola (24. junij 1960). V razvojnem programu si je VAŠ leta 1971 zastavila cilj — nprehod z višje na visoko stopnjo študija, in bi naj prve študente sprejela že v šolskem letu 1976/77. Delavci šole so bili že takrat mnenja, da od kmetijstva ne moremo pričakovati želenih rezultatov (povečana proizvodnja hrane), če ne bomo zvišali izobrazbene stopnje delavcev, zaposlenih v kmetijstvu. Zaradi težnje po prehodu na drugostopenjski študij je šola začela intenzivne kadrovske priprave in uvedla usmerjeno raziskovalno delo na področjih pedagoške vsebine II. stopnje. V šolskem letu 1969/70 je bila na šoli uvedena nova študijska smer — kmetijsko pospeševanje, ki bi naj bilo tudi osnova in bistvo visokošolske študijske vsebine. V obdobju 1970—75 je diplomiralo na VAŠ 217 slušateljev, od tega 107 rednih in 110 izrednih, vpisanih pa je bilo skupno 2105 slušateljev. V svojem 15-letnem delovanju (do 30. 9. 1975) je dala šola 571 diplomantov.

DRUŽBENE POTREBE PO VISOKI ŠOLI

Prizadevanja delavcev VAŠ, da bi v Mariboru dobili visoko agronomsko šolo, niso le utemeljena, ampak upravičena z mnogimi argumenti. Kot sem že omenil, bi mariborska visoka šola temeljila na kmetijskopospeševalni smeri, ki je v Ljubljani na biotehnični fakulteti (BTF) na agronomskem oddelku ni. Vsi pa vemo, da potrebujemo za normalen kmetijski razvoj največ pospeševalcev. VAŠ pa je prva v Jugoslaviji uvedla takšen oddelek. Razlogi za lokacijo v Mariboru so dovolj očitni. Maribor leži v središču največjega kmetijskega prostora v Sloveniji. V takšnem kmetijskem zaledju pa so potrebe po kmetijskih strokovnjakih izredno velike in vedno večje. Lega šole in njena povezanost z drugimi kmetijskoizobraževalnimi ustanovami ter visokošolskimi zavodi daje šoli vse možnosti za kompleksno in izključno strokovno ter družbeno znanje na visoki šoli. Že v dosedanjih razgovorih so se pojavile možnosti interdisciplinarnega študija z ostalimi šolami na univerzi.

Obstoja velik interes diplomantov VAŠ za nadaljevanje študija v organizacijsko-ekonomski smeri na visokošolski ravni. Mnogi diplomanti VAŠ so nadaljevali študij na II. stopnji VEKŠ, s tem pa jih je kmetijstvo za vedno izgubilo oziroma se niso oblikovali v strokovnjake kakršne kmetijstvo najbolj potrebuje. Pojavlja se tudi želja diplomantov, ki so se zaposlili v kmetijskih obratih, saj njihova izobrazba več ne ustreza vedno večjim kmetijskim zahtevam in potrebam. Že današnje izkušnje kažejo, da bomo v prihodnje potrebovali več diplomantov „novih“ področij, vezanih na tehnologijo, organizacijo in ekonomiko, takšnih diplomantov pa danes za potrebe kmetijstva še ni in jih v Sloveniji nihče ne daje. Analize na OZD so pokazale, da bi do leta 1980 potrebovali letno 80 do 100 diplomiranih agronomov in letno 60 do 70 prvostopenjskih agronomov. Od teh bi jih več kot polovica potrebovala znanje načrtovanega profila VAŠ. Takšno število diplomantov bi II. stopnja v Mariboru lahko dala, poleg tega, da bi agronomski oddelek BTF izobrazil strokovnjake osnovnih usmeritev. Le na takšen način bo možno izpolniti vrzel v usmeritvah, ki jih potrebujemo. Vedno večje potrebe pa so tudi po agronomih-pospeševalcih, ki sedaj opravljajo tudi naloge iz organizacijsko-ekonomskega področja, za izpolnjevanje takšnih nalog pa so preobremenjeni kakor tudi premalo izobraženi. Izredno velika vrzel se bo pokazala tudi zaradi odhoda prvih povojnih diplomantov, ki so bili najmočnejša generacija.

ALI IMAMO PEDAGOŠKE KADRE?

Sedanji pedagoški kader na VAŠ je zadovoljivo in strokovno zelo dobro izobražen. Zaradi velikih možnosti interdisciplinarnega študija s

šolami v Mariboru in sodelovanja z BTF kakor tudi sodelovanja s pogodbenimi učitelji iz neposredne proizvodnje bi večina profesorjev izpolnjevala pogoje za visokošolskega profesorja, kar bi jim omogočilo nemoteno delo na drugi stopnji. Takšen sistem pridobivanja profesorjev bi tudi občutno pocenil stroške pedagoškega procesa. Poleg tega so precejšen del pripravljeni prevzeti sedanji profesorji VAŠ, del stroškov pa bi šola pridobila z večjim raziskovalnim deležem. Velike investicijske naložbe za drugo stopnjo ne bi bile potrebne, večje pa za prvo stopnjo zaradi pouka v kabinetih, laboratorijih in poskusnih obratih.

Tako usmerjeno izobraževanje na visoki šoli bi ustvarilo tudi večje število strokovnjakov, ki bi bili potencialni kandidati za predavatelje ali asistente na višji oziroma visoki šoli. Povišati bo potrebno tudi število asistentov ki so sedaj na VAŠ premalo zastopani!

PRIZADEVANJA IN MOŽNOSTI

Na kratko bi lahko zapisal, da so (bila) prizadevanja ogromna in dolgotrajna, možnosti pa zelo majhne. Prizadevanja so se pokazala predvsem s strani delavcev. Verjetno je prav v tem del odgovora na vprašanje: Zakaj majhne možnosti? Študentje VAŠ so sicer pokazali velik interes za visoko šolo, to pa je tudi vse. V današnjem sistemu visokega šolstva pa imajo prav študentje izredno pomembno vlogo in pravico zahtevati, da se jim nudi možnost nadaljnega izobraževanja. Enake pravice imajo tudi uporabniki. Le z vzajemnim prizadevanjem in

tudi razumnejšim sodelovanjem vseh treh faktorjev in tudi univerze bo možno doseči drugo stopnjo agronomskega študija v Mariboru. Študentje in uporabniki, pa tudi drugi družbeni dejavniki — stojimo ob strani in samo upamo. S takšnim odnosom pa povzročamo med prizadevnimi entuziasti obup in ogorčenje (ali pa smo ga že dokončno povzročili). Dokaz za to so izredno težko pridobljene in nepridobljene informacije ob razgovorih z BTF in konkretnih vzrokih majhnih možnosti.

Mnogi se upravičeno vprašujejo, ali sta v Sloveniji potrebni dve agronomski šoli z drugostopenjskim študijem. Res je, da je Slovenija majhna, nedvomno pa je tudi res, da potrebuje agronome specializiranih „vrst“ oziroma usmeritev.

Verjetno nihče ne zahteva dveh fakultet, zahteva pa se izobraževalna ustanova, ki nam bo dala ustrezne strokovnjake. Iz že navedenih razlogov je razvidno, da ima pogoje za takšno poslanstvo prav Maribor. Maribor bi tako izobraževal na drugi stopnji — agronome organizacijsko-ekonomske smeri in pospeševalce, Ljubljana pa agronome splošnih smeri. S takšnim konceptom se v Ljubljani (BTF) popolnoma ne strinjajo. V dosedanjih razgovorih z BTF je bilo opaziti že precejšen napredek, vendar glavna želja in potreba še ni našla poti do uresničitve.

Morda so nekateri odgovorni za današnji sistem razvoja še vse preveč sveti.

Slavči Bauman

PODZEMLJE

Že nekaj časa je študentom znano, da na pedagoški akademiji obstaja Podzemlje. Če ne veš, kaj to je, in zaslišiš, da je to tako imenovano Podzemlje, namenjeno študentom, debelo pogledaš in nehote pomisliš na kriminalne tolpe v stilu ameriške mafije. Ali ne?

KAJ JE PODZEMLJE?

Takoj naj poudarim, da so to študentski prostori v stari pedagoški akademiji. Da lahko prideš do njih, moraš zaviti po stopnicah v klet, pa na desno, in po dolgem, prašnem in slabo razsvetljenem hodniku naravnost. Podzemlje je ime za dva prostora, v katerih je sedež organizacije ZSMS na akademiji. Prvi prostor je „pisarna“, ki ni ravno preveč „pisarniško“ opremljena. V njej sta dve pisalni mizi, od katerih je na eni plošča že pošteno „načeta“, popisana in razrezana, na mizici za pisalni stroj pa „kraljuje“ le-ta, že ves polomljen, in ne morem trditi, da še zasluži, da ga tako imenujemo. Tudi omar ne bi posebej omenjala, saj že zdavnaj ne služi več svojemu namenu; zato pa sta v študentskih prostorih. Čeprav bi lahko z nekoliko truda in prepričevanja opremo že zamenjali. Vendar smo vsi študentje akademije vroče upali, da se bomo v novo zgradbo selili že konec prejšnjega študijskega leta, in smo bili pripravljene potrpeti še kakšen mesec, dva. A kot kaže, selitve še ne bo tako kmalu.

Drugi večji prostor je sejna soba. Ta je precej velika, z obokanim stropom. Dekorativno jo poživlja kar precejšnja slika Silvije Popoviča, ki je zaradi vlage dobila dodatno zanimivost – reliefno obliko (izbokline in vbokline). Opremo sestavlja nekaj miz in stolov, ki so za razliko od ostale opreme novejše izdelave. In ravno ta prostor služi tudi za kulturne prireditve – literarne, filmske in glasbene večere.

ZAKAJ PODZEMLJE?

Študentska organizacija ZSMS na PA dolgo ni imela lastnih prostorov. Sedanje prostore si je s trudom „prijela“, saj so le-te prvotno nameravali spremeniti v delavnico za tehnični pouk. Glede naziva pa sledeče. Ker so prostori v kleti in poč zemljo ter jih „razsvetlujejo“ le majhna kletna okenca, so jih študentje začeli imenovati Podzemlje.

Torej je ves strah (če ga vzbudi v kom takšno ime) odveč, saj gre le za karakteristiko, izraženo v poimenovanju.

„PODZEMELJSKA KULTURA“

Študentje Maribora se že dalj časa trudimo pridobiti ustrezen prostor – dvorano za kulturne manifestacije. Do sedaj nam to še

ni uspelo, zato koristimo, kar je pač na razpolago. Pri tem se je Podzemlje pokazalo kot ustrezen prostor za literarne, glasbene in filmske večere. Ob času vsakoletnih aprilsko-majskih študentskih prireditev je le-to vključeno kot stalen ambient, kjer se predstavljajo bolj ali manj znani ustvarjalci iz študentskih vrst.

Prostor lahko sprejme približno petdeset poslušalcev, oboki in poljubna razporeditev izvajalcev (med publiko) pa daje možnost sproščenega kontaktiranja.

IN KAJ MISLIJO ŠTUDENTJE?

Zanimalo me je, koliko študentov pedagoške akademije ve za Podzemlje. V čitalnici sem poiskala nekaj „starih bajt“ in vsakemu zastavila vprašanje: „Kaj veš o Podzemlju?“ dobila sem precej različnih odgovorov; izbrala sem le nekaj najbolj zanimivih:

„A Podzemlje? Ja, to so neki prostori v kleti, kjer se zbirajo funkcionarji ZSMS na PA.“

„To je prostor, kjer so literarni večeri.“

„Ta prostor ima organizacija ZSMS na šoli. Vendar pa so tam tudi vsako leto literarni in podobni večeri v času tradicionalnih študentskih prireditev.“

„Podzemlje? No, pod zemljo je sigurno. Kaj več pa ne vem.“

„Ah, tam so seje in podobno.“

„To je neki klub...“

Ko sem spraševala bruce, so se mi samo smejali in nihče izmed njih ni vedel, kaj to je. No, priznati moram, da po nekaj dneh, kar so na akademiji, niti ni preveč resno pričakovati, da bodo o tem vedeli kaj več. Sicer pa, dobro bi bilo, da bi jih tudi o tem funkcionarji ZSMS na šoli že na začetku podrobneje obvestili.

Zakaj „stare bajte“ ne vedo, čemu služijo prostori v Podzemlju?

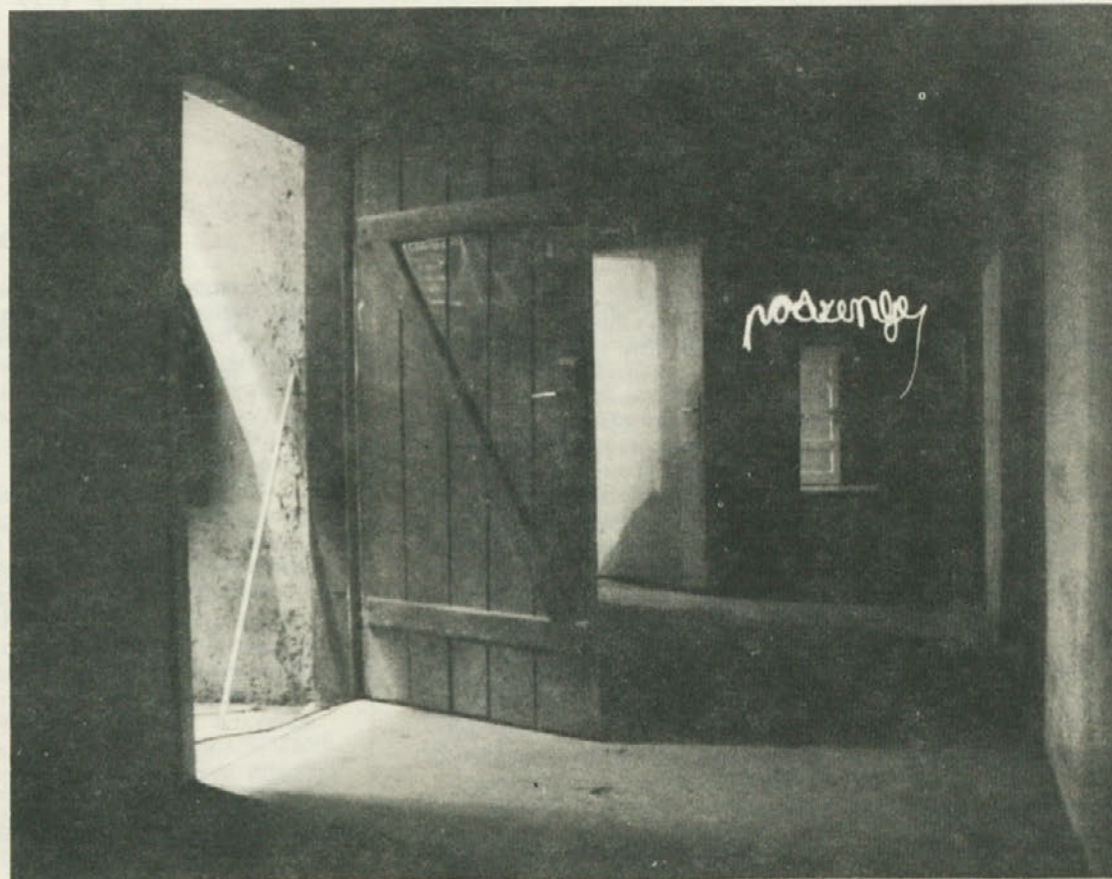
Iz lastnih izkušenj vem, da se je med študijskim letom med študenti izoblikovalo mnenje, da so ti prostori namenjeni „eliti študentskih funkcionarjev“. Poleg tega študentje niso čutili potrebe, da prostovoljno obiščejo te prostore, če že niso bili prisiljeni prisostvovati kakšni seji. Kje je krivda za takšno nezanimanje, saj so ti prostori vendar „last“ celotne organizacije ZSMS na akademiji? Mislim, da smo vsi, ki smo delali v teh prostorih, krivi, da nismo znali pritegniti študentov k „sodelovanju“, da jih nismo znali zainteresirati ter jim zbuditi občutek, da so to zares tudi njihovi prostori, prostori vseh študentov akademije. Prav tako pa se mi zdi, da tudi dejstvo, da so prostori tako nizko (v kleti) in da si večkrat moraš do njih utreti pot med različno navlako, odbijajoče delujejo na širok krog študentov. Vendar to ni edini vzrok

nezanimanja. Eden izmed njih je tudi to, da so nekateri študentje obiskali te prostore na povabilo nekoga, ki jih pozna in tam dela, ko je bila v njih kakšna prireditev. Študent je takrat prišel, morda še kdaj (kar je že manj verjetno), potem pa nikoli več. Zakaj?

Prav tako sem mnenja, da je na šoli, kot je pedagoška akademija, ki vzgaja bodoče pedagoške delavce, potrebno, da bi tudi le-ta kot taka vsestransko vključila študente v različne dejavnosti. To zadnje se sicer že izprova, vendar pa so zelo malo, največkrat pa nič, vključeni v tako delovanje prav ti prostori. Menim, da bi le-ti morali biti vsakodnevno prisotni v obliki dela obštudijskih dejavnosti. Seveda pa je prvi pogoj za tako delo, da te prostore uredimo, pa ne samo prostore, temveč tudi dokaj neurejen dostop do njih. In menim, da bi bilo z malo truda in volje tako študentov kot delavcev akademije to tudi mogoče.

Na koncu naj dodam samo še to, da bi pedagoški delavci akademije morali zbuditi med množico študentov interes za samodejavnost v Podzemlju in da to ne bi bilo v glavnem samo takrat, ko ni na voljo dovolj predavalnic in se profesorji s študenti zatečejo pod „gostoljubno streho“ le-tega.

Asja

NA GRMADI IMPERIALIZMA

ETIOPSKO-SOMALSKE SCENE

V sedanjem trimesečnem obdobju, ko ves svetovni tisk tehta odnose v tako imenovanem afriškem rogu in bolj ko poroča, bolj ugotavlja dejstva, ki niso realna ali pa so prikrojena po svoje, seveda če izvzamemo tiste redke in izjemne novinarje, ki sodoživljajo tokove vojaške strategije na razmeroma zelo revnih tleh vzhodne Afrike. Brez dvoma dopolnjuje „ogadenski kontingent“ takšno mero v afriški politični razglednici, ki pomeni porogljiv prispevek popuščanju in miroljubnim prizadevanjem naprednih svetovnih sil, ter verjetno še več — snuje novo mrežo konfliktnih situacij, ki vedno znova potrjujejo imperialistično taktiko: svet brez oboroževalne tekme ne more in ne sme obstajati, zato je potrebno stalno brzdanje in stilsko ščuvanje človeka na človeka. Vse to pa je seveda najlažje v mladih, nerazživetih in s preteklostjo obremenjenih deželah, torej v Aziji in Afriki, medtem ko ostaja Južna Amerika „ščit zgladne ureditve“.

Že če sodimo po antropogeografskem načelu prebivalstva na konfliktnem področju, moramo nujno priti do spoznanja, ki se vsiljuje semitsko-hamitskemu prebivalstvu tako v Etiopiji kot v Somaliji, kajti izključni krivec je preteklost — kot marsikje drugje, vendar nekoliko drugačna preteklost; ne gre toliko za kolonializem kot za ozke reakcionarne težnje priseljencev in ljudi — domačinov, ki so si (pod)zavestno pripeli vladarske in splošne gospodarske titule, samo da bi priseljenim gospodom (Židje, Angleži, Francozi in Italijani) ustregli, ne oziraje se na maso neciviliziranih, skoraj neobogatenj domačinov, ki so imeli svoje predstavnike za krepitev lastne moči, pa so se ti povečini povsem politično priključili zaviralcem razvoja, torej sovražnikom.

Etiopski kraal je ostajal nespremenjen; iz stoletja v stoletje so se prenašala bremena nerazvitosti in družbenih problemov ni manjkalo nikjer, niti v rezidenci bogatih v „novem cvetu Afrike“ (Addis Abebi), še manj pa v ostalih predelih dežele večne pomladi, kajti država — monarhija — cesarstvo je bila brezpogojno centralistično urejena, kar je ustrezalo kolonializmu in kasneje neokolonializmu, da se je potuhnil med zelene palme cesarskih rezidenc. Businessman Zahodne Evrope je podobno ravnal v somalski Džubi, v drugi polovici devetnajstega stoletja likvidiral Barti Zeina in trdno zakoličil svojo posest vse do prihoda italijanskih „letečih sinov“ Giormani, vendar so Angleži zadrževali pomemben del Benadira in Abbia, dveh najrodovitnejših in z energetskimi viri bogatih predelov z „diplomatsko formalnostjo“ vse do somalske revolucije v šestdesetih letih tega stoletja.

Tako so se prelivali tokovi vojn, cesarstev, kolonizatorjev, fevdalnih odnosov med prebivalstvom iz Eritreje v Galo, iz Buraue v Džubo, iz Guardafnie v Kafo, vmes pa je obstajal in ostal Ogaden (Harara) — prostrano, sicer revno, vendar strateško in geografsko izredno pomembno središče afriškega roga, kjer so še posebno prisotni računi kapitalističnega vojaškega pakta, ki vse bolj izgublja strateške točke ob Indijskem oceanu, in hkrati obramba sovjetske diminicije, ki naj bi se po istih računih skrčila prav v teh predelih. Noma di so seveda le vzrok sedanjim razmeram!

MORILCI REVOLUCIJE

Trenutno situacijo je zato potrebno gledati širše in z več aspektov: osemdesetletno etiop-

ska cesarstvo je sicer osvobodilo ozemlje, ni pa bistveno reformiralo družbene ureditve, kajti namesto tujih so zaživel domači fevdalci, ki so imeli še naprej suženjsko vkleščeno prebivalstvo na prostranih poljih. Razbremenitev stanja pomeni strmoglavljenje cesarja Haile Selassija in vzpostavitev demokratičnih revolucionarnih odnosov pred komaj tremi zelo nemirnimi leti. Tako je dejansko človek postal subjekt revolucije in potreben faktor v posodabljanju ter razvijanju družbenih razmer.

Somalska revolucija pa traja že skoraj dvajset let. Tako se ni čuditi ravnanju Somalcev v želji po ureditvi ogadenskega vprašanja, zaskrbljuje pa dejstvo, da je pot, ki so jo za to izbrali, tvegana in nepravilna — je le prispevek svetovnemu imperializmu in njegovemu boju za obstanek. Gotovo je krivec takšni geografski situaciji, kot je v vzhodni Afriki, Etiopija — cesarska Etiopija, nikakor pa ne njeno prebivalstvo, še manj pa mlada revolucionarna garda, katere politični prijemi so sicer zaletavi (nasilje nad nasprotniki sistema, togost političnih in gospodarskih poti), vendar odločni in v določeni situaciji mogoče celo potrebni. Tako kot ne moremo govoriti o epohi etiopske revolucije in njenem celovitem in pravilnem ravnanju (prekratko obdobje), tako je nerazumljivo, da se vlada v Mogadišu ne more ali noče pogovoriti za pogajalsko mizo. Infiltracija somalskih oboroženih sil v Ogadenu pomeni tragičen korak vlade v Mogadišu, pomeni zaostritev odnosov v Eritreji, kjer se nekdanji revolucionarji po padcu cesarstva vse

bolj nagibajo k anarhizmu in krivijo mlado revolucijo, ki bi morala prinesiti družbeno socialne in gospodarske sadove čez noč. Še kako očitno pa je, da za vsem tem stoji vojaška in gospodarska moč kapitalističnih držav ter da je Somalija nasledla njihovim „lepim in prijaznim“ besedam.

Medtem ko opravičuje Somalija svoje poteze tako, da njen predsednik Siad Barre mrzlično potuje in nabira adute za nadaljevanje vojaškega spopada na ogadenski planoti v arabskih državah: Saudovi Arabiji, Kuvaitu, Egiptu, Siriji, Sudanu, Sovjetski zvezi ter v Zahodni Evropi, pa se etiopska revolucionarna vlada podpolkovnika Mengista najbolj zanaša na lastne moči in se hoče na vsak način opreti na lastne množice, kar ji tudi uspeva: vojaške in delovne parade v Addis Abebi, Hararju in Giunirju ter protiofenziva oboroženih sil in ljudske milice pri Diredavi so vnovičen dokaz, da zrela etiopska revolucija ne more biti poražena. Prva država, ki je odločilno podprla etiopsko osvobodilno borbo, je bila Kenija, njej pa so sledile Kuba, Tanzanija, Alžirija, Libija in posredno tudi Sovjetska zveza. Med državami, ki neodločno kolebajo med obema mejama, so tudi Francija, Velika Britanija in ZDA, dejansko pa je Somalija samo podaljšek njihovih političnih spletov v „pomoči“ nekaterim arabskim državam.

Čas in boj bosta razpletla še tako zamotane mreže in vzpostavila resnično podobo vzhodne Afrike! Vietnam se lahko ponovi, zato je pomembno, kdaj in koga bo podprla neuvrščena Jugoslavija. Brane Srčnik

ŠTUDENTSKA VEČNAMENSKA DVORANA — KDAJ?

Velikokrat slišimo tarnanje, da mladi rod — seveda vključeni ste tudi vi študentje oziroma tisti, ki se to počutite, dandanes ničesar ne ustvarja (vsaj to, kar bi bilo količjak kvalitetno), da je nezainteresiran za življenje in dogajanje okoli sebe, da živi le za svoj indeks in desetice v njem. Smo res takšni? No ja, nekaj jih je — toda vsi ne spadamo v ta koš. Veliko nas je, ki živimo za svoj hobi, razvedrilo, dejavnost v prostem času. In Možnosti? Od pevskega zbora do plesne sekcije pri KUD Študent, Katedri do posameznih dejavnosti na šolah. Vendar se pri tem pojavlja problem — velik problem: kje organizirati študentske prireditve — literarne večere, športna srečanja, projekcije filmov, glasbene večere. . . Poleg že tako zelo perečih finančnih nastopajo torej še prostorske težave.

Leta 1971 so predstavniki KUD Študent in Katedre ter takratne IO SŠ MVZ dosegli, da se je pričela gradnja depandanse študentskih domov, ki naj bi služila predvsem izvenštudijski dejavnosti mariborskih študentov. Odgovorni so zatrčili, da bo z izgradnjo depandanse rešen prostorski problem. Nekaj časa je depandansa res služila temu, zaradi česa so jo zgradili — potem pa . . . in danes: prostore uporablja študentska menza. Res je, da mora človek najprej zadovoljiti svoje biološke potrebe — s praznim želodcem še baje spati ne moreš; toda kako si potešiš duševno lakoto? Na kako bi bil že možen odgovor, na kje pa bi ga bilo težje najti. Vsaj v trenutnem stanju, če ga sploh bi! Prostorska stiska pride najbolj do izraza pri organizaciji oziroma izvedbi večjih študentskih prireditev (vsakoletne aprilsko-majske), pojavljajo se težave pri gostovanjih kulturnih in rekreacijskih skupin. V „sili“ se uporabi depandansa, iz katere pa je v primeru kulturnih prireditev potrebno znositi niže — pa še te prostore je moč uporabljati le v večernih urah. Sicer pa — kar je jedilnica, ne more in ne sme biti obenem tudi kulturna, športna oziroma večnamenska dvorana. V letošnjem letu študira na mariborski univerzi okrog 5000 študentov. Kulturo, našo študentsko kulturo, ki jo kreiramo in ustvarjamo sami — želimo dati vsem. Toda kje?

Mariborska univerza — mariborski študentje, potrebujejo svoje prostore, svojo večnamensko dvorano. Na UK ZSMS že dolgo razmišljajo o tem.

Boris Sovič: „Res je, prostori so naša šibka točka: stiskajo se sekcije KUD Študent, Katedre, študentskega servisa, tudi sami nimamo bleščečih prostorov — v kletnih prostorih ob posodah za smeti — najhuje pa je, da študentska populacija v Mariboru nima na voljo večnamenske dvorane, v kateri bi lahko sprostila svojo odvečno energijo, našla svoje razvedrilo, zadovoljstvo.

Vendar se problem mora rešiti! Na UK ZSMS je bila ustanovljena posebna komisija, ki je zadolžena za izvedbo, zgraditev oziroma pridobitev študentske dvorane.

Akcija je v polnem teku. Komisija je pregledala več variant oziroma predlogov. Najprej — prostor združnega doma na križišču Partizanske in Titove (pred Slavijo) — za sanacijo bi bila potrebna precejšnja sredstva, stavba pa je predvidena za rušenje. Nič! Drugi predlog — kletni prostori pod dvorano Union in ugotovitev, da so prostori nefunkcionalni in prenizki; tudi tretjič — pri vodnem stolpu — se je zataknilo: težave z ogrevanjem, gradbeni problemi, prostor bi bilo moč izkoristiti le v toplih mesecih. Razen, če bi se odločili drugače. Zato pa bi bila potrebna sredstva sredstva in še sredstva. . . Bilo je še nekaj variant. Vendar so vse iz takšnega ali drugačnega vzroka odpadle. (Omenila sem le najpomembnejše.) Ob pregledu vseh so nazadnje prišli do zaključka, da bi se najbolj izplačala in bi se tudi najbolj obrestovala novogradnja večnamenske študentske dvorane. Dvorana bo namenjena več panogam — po možnosti pa bo zgrajena s pregraditvami, tako da bo moč hkrati izvajati več nastopov.

Trenutno se najbolj ogrevajo za zamisel, da bi bila večnamenska dvorana v enem od študentskih stolpičev, ki se trenutno grade na koroškem platuju pred novo zgradbo PA. In kdaj bo problem rešen?

Gradnja dvorane oziroma njena ureditev bo trajala precej časa. Problem naj bi dokončno rešili v toku treh let. Zbrati pa bo potrebno tudi sredstva. Ta sicer pritekajo — vendar po polževo. Kazalo bo hitreje ukrepati, če nočemo, da bo šla tudi naša kultura in ostala dejavnost polževo pot. In če že zavija nanjo — smo krivi sami! Res je, študentsko dvorano v Mariboru nujno potrebujemo, toda obenem se sprašujem, zakaj v stiski, v kakršni smo, ne izkoristimo tistega, kar že imamo! Navedem naj le en primer — mladinsko gledališče oziroma

dvorana na gimnaziji Miloša Zidanška. Dvorana je nova, sodobna — in kar je najpomembnejše in pravzaprav nič razveseljivo — čez leto skoraj nezasedena. Kakšne kulturne prireditve bi se v njej že dalo prirediti. In na boljšem bi bila dvorana pa tudi študentje, ki bi lahko pobirali „kulturno drobtinico“ več! Včasih nas kaj spodnese, vendar je to brez škode, če se nam posreči pravočasno se ujeti.

Danila Orešek

PRECEJ NEREALIZIRANIH NALOG

Septembra je bila v prostorih marksističnega centra prva popočitniška seja sekretariata. Na njej so najprej sklenili, da bodo skušali čimprej realizirati neizpolnjene naloge iz preteklega leta. Tu gre predvsem za skupne jesenske naloge, kot so posvetovanje s knjižničarji, pripraviti gradivo posvetovanja o Titu in partiji ter oceniti znanje in razumevanje marksizma pri dijakih, ki se vpisujejo na visoke šole.

V kratkem naj bi izdelali prvi dokument marksističnega centra — publikacijo, ki bo služila za marksistično izobraževanje v visokošolskih delovnih organizacijah mariborske univerze. Dokument bo ustrezal tudi kot osnutek za delovno skupino; v tem primeru sekretariat.

Center se bo kmalu preselil — v novo stavbo pedagoške akademije; verjetno decembra letošnjega leta. Prostori bodo lepši — sicer nekoliko dražji, vendar se bo s selitvijo precej omilila prostorska stiska.

Uredili so že finančne težave — z republiško izobraževalno skupnostjo. Do konca tega leta bodo krite vse realne potrebe. RIS pa je zavrnila prošnjo centra v zvezi z izhajanjem njihovega glasila. Vzrok: nekateri teksti so bili že objavljeni v ustreznih revijah.

V kratkem bo center izdal razpis za prosto delovno mesto tajnika in strojepiske, kajti seje so vedno bolj obširne, zato so potrebne dodatne delovne moči.

D. Rus

STANOVANJA NIČ VEČ SAMO DRUŽBENA SKRB

Kljub temu da je povpraševanje po stanovanjih, ki je že od vojne sem večje kot ponudba, dalo močan impulz gradbeništvu (v obliki ugodnega ekonomskega položaja), je stanovanj še vedno premalo. Prav zaradi tako velikega povpraševanja je kvadratni meter stanovanjske površine občutno dražji, kot bi bil, če bi uravnovešeno razmerje med povpraševanjem in ponudbo novih stanovanj sililo gradbenike, da bi gradili učinkoviteje in bolj ekonomično.

„Srečen, kdor dobi družbeno stanovanje“ vzdih je upravičen. Dobitnik stanovanja je lahko v miru tratil svoj osebni dohodek za avtomobil, potovanja, tudi izobraževanje, zdaj pa plačuje socialno stanarino, ki ne zagotavlja niti enostavne reprodukcije stanovanja. To tudi pomeni, da mu je vseeno, ali zares potrebuje tako stanovanjsko površino. Ne splača se mu najeti manjšega stanovanja, raje vzame podnajemnike. Ali pa da družbeno stanovanje v najem, ko pridobi zasebnega.

Pri tem pa so posebno vprašanje kriteriji delitve. V neprimerno ugodnejšem položaju so delavci, ki združujejo svoje delo v TOZD z ugodnim ekonomskim položajem (ki ni vedno posledica boljšega in pridnejšega dela, ampak tudi možnosti za povečanje cen proizvodov, torej posledica boljšega položaja v primarni pa tudi sekundarni delitvi družbenega proizvoda). In še nekaj: čeprav delavci z višjo in visokošolsko izobrazbo nikakor ne morejo dobiti solidarnostnega stanovanja (čemu nekateri pravijo napaka), so na boljšem, ko pridejo v OZD, ki prej najdejo stanovanja za strokovnjake kot za druge.

OSEBNI DOHODEK ZA STANOVANJE

Družbeno načelo je, da imajo vsi občani pravico do uporabe ustreznih stanovanj, ne glede na socialni in ekonomski položaj. Toda zaradi kroničnega pomanjkanja stanovanj (okrnjen stanovanjski fond po vojni, priseljevanje z vasi je malokje na svetu tako intenzivno kot v Jugoslaviji) je to načelo težko izvajati. Združeno delo namreč ne more dajati za stanovanja več, kot že daje, saj je akumulativnost že sedaj šibka točka v gospodarjenju.

Stanovanje mora postati dobrina, za katero bodo delavci izdajali lastne dohodek tako pri nakupu kot pri vzdrževanju, seveda ob družbeni pomoči, saj že danes velja stanovanje tudi desetletni povprečni osebni dohodek.

RAZLIČNE OBLIKE UDELEŽBE PRI NAKUPU

Na Hrvaškem so pripravili predlog predpisa, ki bi naj prisilil vse lastnike vikendov, ki imajo tudi družbeno stanovanje, da vložijo v solidarnostne stanovanjske sklade znesek v višini 2 % od vrednosti tega stanovanja. O predlogu še razpravljajo.

V Beogradu so pripravili bistveno novost. Če bo občan pripravljen zbrati četrtno od vrednosti stanovanja, ki ga namerava kupiti, bo za preostalo vrednost stanovanja dobil dolgoročni kredit najprej v delovni organizaciji, potem pa še pri banki (po obrestni meri 3 %). Seveda tudi četrtna denarja za stanovanje ni malo denarja, tako od deset starih milijonov navzgor. A mnogi bodo za razkošje (ali res razkošje?), ki ga predstavlja stanovanje, ta denar radi odšteli.

S tem sodelovanjem delavca, delovne organizacije in banke bo mogoče tudi graditi individualno hišo prek stanovanjskih zadrug. Tudi to je značilen premik pri podpori individualnim graditeljem, ki so bili doslej prepuščeni svojim dohodkom in morda še kakemu klavnemu kreditu v OZD. Posledica je ogromno število nedovršenih gradenj. Konec leta 1975 je bilo od 36.000 nedovršenih stanovanj kar 25.000 stanovanj zasebnih graditeljev, kar pomeni, da pridobivamo nova stanovanja počasneje, kot bi jih lahko.

V MARIBORU: SAMOUPRAVNI SPORAZUM O OBVEZNI UDELEŽBI

Ta samoupravni sporazum je že podpisala samoupravna stanovanjska skupnost in nekatere TOZD, podpisovanje pa še teče. Sporazum ne bo v ničemer spremenil dosedanjih kriterijev za dodeljevanje stanovanj v delovnih organizacijah. Novost je v tem, da bo moral pričakovalec družbenega stanovanja, ta, ki je že čisto na vrhu spiska, vplačati ob vselitvi določen odstotek od vrednosti stanovanja v sklad skupne porabe delovne organizacije. Ta odstotek bo različen za različne dohodeke na člana družine. Družine z večjim dohodkom bodo prispevale več. Družine, ki imajo dohodek na člana manjši od 60 % povprečnega osebnega dohodka v prejšnjem letu, ne bodo vplačevale obvezne udeležbe. Vplačani znesek se bo 10 let uporabljal za gradnjo stanovanj, nato pa ga bo delovna organizacija vrnila delavcem z dvoodstotnimi obrestmi.

DRUŽBENI DOGOVOR O EKONOMSKIH STANARINAH

Do leta 1982 naj bi vsako leto toliko zvišali stanarine, da bi leta 1982 bile ekonomske, torej bi zagotavljale tudi razširjeno reprodukcijo v stanovanjskem gospodarstvu. Predlog družbenega dogovora so izdelali v okviru zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije.

Čeprav so se stanarine zviševale zadnja tri leta po povprečni stopnji 25 %, so še vedno nizke, saj so bile od leta 1966 do 1974 (torej osem let — ob visoki inflacijski stopnji) zamrznjene. Zato naj bi leta 1982 plačevali stanarino v višini 71,64 dinarjev za stanovanjsko točko.

V dogovor je vgrajen tudi učinkovitejši sistem subvencioniranja, tako da bodo družine dajale za stanovanja povprečno 6 % svojega dohodka.

Ekonomske stanarine bodo gotovo vplivale na učinkovitejšo gospodarjenje z družbenimi stanovanji, pa tudi imetniki stanovanjske pravice bodo to višjo stanarino plačevali le za prostore, ki jih potrebujejo. Praznih družbenih stanovanj torej ob splošni stanovanjski stiski ne bo več.

Sonja Ploj

POLITIČNA REŠITEV KOT REŠETO BREZ LUKENJ?

Vse kaže, da se gospodarske rane našega sistema postopno celijo, čeprav še vedno ne s takšno intenziteto, kot smo si zažrtali, vendar pa dovolj dobro, da lahko ocenimo družbeno prizadevanja kot pozitivna za rešitev pereče gospodarskopolične situacije. Vrsta sklepov, resolucij in ukrepov je postavila pred združeno delo ostre, a nujne zahteve po hitrejši, močnejši in pravilnejši gospodarski dejavnosti, po zdravih odnosih v našem gospodarstvu, in kot odločilno sodi v ta sklop tudi uveljavljanje temeljnih samoupravnih načel po ustvarjanju in razdeljevanju dela in sredstev. Bil je že skrajni čas, da se odnosi v našem gospodarstvu uredijo, da se spremeni politika delitve sredstev, da se boljše načrtujejo investicijska vlaganja, uvede tekoč način plačevanja ter da se izvede samoupravno zdrava tekma v samem združenem delu. Sprejetje zakona o združenem delu je proces okrevanja gospodarske dejavnosti še dodatno podkrepilo, kljub temu da javna razprava o osnutku zakona marsikje ni potekala po pričakovanjih, torej je tekla zunaj meril, ki smo si jih zastavili. Vse to pa bo brez dvoma še kako občutiti prihodnje leto, ko bo zakon postajal praksa — konkreten del splošne gospodarske aktivnosti in hkrati vodilo za uspešne relacije v proizvodnih prizadevanjih.

Tako gospodarstvo v splošnem. Bistveno drugače pa je na področju uvoza in izvoza, torej v zunanjetrgovinski gospodarski usmeritvi. Ustajala praksa iz preteklosti se nadaljuje kljub vrsti zakonskih določil, prepovedi uvoza, poskusom pospešenega izvoza, restriktivnim vlaganjem tujega kapitala in ostalim potezom v smeri razbremenitve neugodne zunanjetrgovinske bilance, celo več: izvozni primanjkljaj pestijo še dodatno uvozi licenčnih pravic, ki se sploh ne zmanjšujejo — nasprotno, lahko bi dejali, da se celo povečujejo. To še zlasti velja za večino avtomobilске in farmacevtske industrije, enako se s tem problemom ubada še precej kemične in del elektronske industrije, medtem ko se težka industrija že desetletja koplje iz podobne odvisnosti. Trditve, da pomeni licenčno razmerje še vedno sled kolonializma in verjetno del neokolonialističnih splet, je, čeprav v „blagi“ obliki, še vedno pravišnja in prepotrebno je storiti še več in bolje, tako da takšne rahitičnosti v najkrajšem možnem obdobju ne bo več čutiti.

Ostri ukrepi na področju uvoza so za nami in zopet lahko kupujemo računalnike od vsepovsod (prodaja domačih spet stagnira), tekstilne izdelke s Kitajske, Češkoslovaške, Indije, medtem pa gre preštevila jugoslovanska tekstilna proizvodnja z dežja pod kap. Teh primerov je seveda še več, vendar jih je brezpomembno naštevati, saj se lahko s konkurenco tujega blaga domačemu srečate malodane že v vsaki trgovini. Uvoznikom še naprej uspeva to, kar teži naše proizvajalce!

Kakorkoli že, pregled gospodarske uspešnosti vedno bolj bode v oči in zunanjetrgovinski primanjkljaj žuli tudi pristojne, ne le prizadete. Uvoz in izvoz se v letošnjem prvem polletju nesorazmerno razhajata, v povprečju celo za 34 procentov na škodo izvoza, kar je za skoraj 118 procentov več kot npr. v prvem polletju lanskega leta, s tem pa ostaja zunanjetrgovinska bilanca vse bolj neuravnovešena.

Očitno bo potrebno posvetiti večjo pozornost načinu poslovanja naših izvozno-uvoznih organizacij združenega dela, ki prepočasno slačijo svojo staro uniformo iz časov, ko je reprodukcijskega materiala in industrijske opreme pri nas primanjkovalo. Danes pa je nadaljevanje takšnega ravnanja postalo očitno že modna muha neprilagodljivih odnosov. To pa je hudo dvomljiva in nevarna pot za celotno naše gospodarstvo!

Brane Srčnik

KAKO ŠTUDENT NA (DRA

V letošnjem poletju se je naš odgovorni urednik v počitnicah potepal ob sinjem Jadranu ter se na svoji poti srečeval z mladimi, iskal med njimi predvsem študente in jih spraševal skoraj vedno isto, le da so bili odgovori včasih takšni, da ni šlo brez dodatnih vprašanj oziroma podvprašanj. Ob pričujoči gospodarski recesiji v svetu in povečani brezposelnosti se je zlasti započil v pogoje, kateri so anketiranim študentom omogočili preživeti nekaj dni ali celo tednov na naši obali. Povsod: v Portorožu, Umagu, Poreču, Rovinju, Fažani, Medulinu, Mošćenički Dragi, Lovranu, Opatiji, Crikvenici, Novem Vinodolskem, Baški na Krku, Novalji na Pagu, Zadru, Vodica pri Šibeniku, Biogradu na moru in drugje je hotel izvedeti:

Kako se počutiš kot študent ob jadranski obali, kjer stanuješ, kolikšni bodo stroški letovanja in kakšna bo odločitev za izbiro počitniškega cilja prihodnje leto?

JOSIP VIRGIN, ZAGREB, 22 LET:

Tukaj v Medulinu je zelo lepo. Sem prihajam zadnja leta pogostokrat predvsem zato, ker imajo starši v najemu počitniško hišo. Plaža mi je všeč, mogoče bi bilo lahko ob večerih malo bolj urejeno za ples in razvedrilo. Nasploh pa je vendarle kar v redu. Stroški letovanja ne bodo previsoki, saj ne plačam niti hrane niti stanovanja. Stroškovno me bremeni edino kakšna zabava ali pa kakšen osvežilni artikel. Pa tudi to financirajo starši. Kam prihodnje leto? Verjetno prideva sem s prijateljem za dva tedna, nato pa sva namenjena odpotovati z njegovim avtomobilom za nekaj časa na Azurno obalo.

BOŽO TOMINC, KRANJ, 20 LET:

V Mošćenički Dragi sem letos prvič in moram reči, da mi je kraj všeč. Plaža je krasna, ker je drobno kamenje, voda je zelo čista in dokaj topla. Zabave mi ne manjka; včasih gremo zvečer na obalo, v hotel Marina ali kam drugam, tako da zabava ni problem. Večji problem je denar. Na počitnicah sem s stricem in njegovo družino. Stanujem v kamp prikolici, zato mi ni potrebno plačevati ne stanovanja ne hrane. Oče mi je dal pred odhodom na morje nekaj denarja, ostalo pa je od počitniške prakse.

Stroške letovanja bodo poravnali starši, ki zaradi bolezni ne smejo na morje. Brez njihove pomoči ne bi šlo. Naslednje leto bom ob podobni priliki zopet tu, sicer pa doma.

WOLF KILFSBERGER, STUTTGART, 24 LET:

Sem sem prispel s starši na počitnice. Drugače pa stanujem v Stuttgartu, kjer študiram romanske jezike. Opatija je lepo mesto pravega turističnega karakterja.

Letos smo tukaj že drugič in stanujemo tako kot lansko leto v hotelu Adriatic. Cene so normalne, usluge pa zadovoljive. Jugoslavija je nasploh lepa dežela, ima pa slabo ali skoraj še neizkoriščene naravne lepote, zato ima velike možnosti nadaljnega razvoja. Moj prijatelj je lani prepotoval celo Jugoslavijo.

Stroški letovanja gredo na račun očetovega „touristplana“. Hm, kam? Verjetno zopet sem, mogoče pa enkrat za spremembo v Italijo ali Španijo.

IRMA KONEČKI, KARLOVAC, 21 LET:

Ja, veste, o tem bi se pa lahko pogovarjala še in še. Prvo, kar je potrebno poudariti, je slaba organizacija študentskega in nasploh mladinskega počitniškega turizma pri nas. Cene so trn v peti vsakemu turistu, predvsem domačemu, kako je potem s študentom, je pa bolje zamolčati.

Nas je tukaj precej. Smo zaključena družba, skoraj sami študenti. V Rovinju ostanemo skupaj štirinajst dni, seveda taborimo in vzdušje je društvu dvajseterice tudi primerno. Stroški bodo dosegli številko 1500 dinarjev na udeleženca, kar je naši potrošnji primerno. Financerji smo sami, no, starši so delno pri kritju naših počitniških potreb vseno soudeleženi. Skoraj vsi izhajam iz družin s povprečnimi dohodki, tako da kar je, drugače pa je z otroki iz šibkih družin, kajti štipendije so le zagotovilo za najnujnejše, medtem ko za počitnice ne ostane praktično nič več.

Ne vem, verjetno pa pridemo tudi prihodnje leto sem v Rovinj v podobni zasedbi kot letos, seveda če ne pride kaj nepredvidenega.

CARLO DOZZI, BOLZANO, 26 LET:

Sprva je bilo malo težko, pa sva se kar hitro sporazumela, kaj bi rad, in potem je stekel pogovor skoraj brez konca. Letos sem prvič na vašem delu Jadranskega morja. Ne. Bil sem že v Portorožu, ko smo šli na ogled Postojnske jame. Zelo so mi všeč vaši otoki, ki s svojo pestrostjo dajejo obali poseben efekt in izredne čare. Trenutno smo v Novalji na Pagu, kjer ostanemo nekaj dni, potem pa se odpravimo naprej proti jugu. Sabo imamo tudi motorni čoln. Kampiranje je torej najboljša oblika, ki ustreza izbranemu načinu letovanja. Moram pa povedati, da so cene v primerjavi s storitvami in možnostmi izkoriščanja teh storitev malo previsoke. Vse bi bilo v redu, toda sama organizacija v nekaterih kampih je izredno slaba. Pogrešamo čistoče.

V Jugoslavijo in na vaše morje še pridemo, prihodnje leto pa bomo najverjetneje letovali v Oroseiu na Sardiniji, kjer ima brat počitniško hišo za svoje uslužbence.

Res prijetno je bilo kramljanje s Carlom, včasih se je v pogovor vmešala tudi njegova žena Rosana, oba študirata v Veroni, njun simpatični sinček Rolando pa je delil bonbončke in tu pa tam še kakšen nasmešek. Carlo je malo pokritiziral italijansko družbo, predvsem kapitalistične odnose (njegov brat je velik industrialec v Brescii, op. p.), nakazal nekatere pozitivne premike v njej, končal pa z ugotovitvijo o čudovitem konceptu našega družbenega sistema, katerega gospodarstvo pa začuda ne „klapa“.

ARNOLD DUERING, FRANKFURT NA MAINI, 24 LET:

Dobro je pri vas, le nekatere stvari me malo motijo: premalo pozornosti posvečate redu in snagi, nadzora nad različnimi prekupčevalci skoraj ni, cene so ponekod bistveno različne, čeprav je ponudba približno enaka... Kako to? Verjetno bi se dalo v tej smeri storiti še marsikaj.

V Vodica sem že tretje leto, in sicer tradicionalno s „familijo“.

Stanujemo v hotelu, kjer je dobra postrežba, pa tudi glede udobja se ne morem pritožiti. Želel bi le malo boljše ureditev športnih igrišč, prevsem teniških. Obala in flora ob njej sta čudoviti, le vreme nam letos malo nagaja. Stroškov letovanja nikakor ne krijem sam, skupaj bomo potrošili okrog 2000 mark (približno 16000 din za tri osebe – 14-dnevno bivanje in letalski prevoz do Splita in nazaj).

Drugo leto pa gremo za spremembo malo pogledat še na Kanarske otoke in v Španijo.

JANEZ BOLKA, NOVO MESTO, 20 LET:

Letos sem prvič v Crikvenici, prej smo hodili tri leta zapored na Rab. Stanujemo v počitniškem naselju podjetja, v katerem je zaposlen oče. Mislim, da je tukaj v redu, čeprav malo pogrešam Slovenijo. Jasno, da o mojih stroških ne morem govoriti, ker vse plačajo starši, ki me „štipendirajo“ tudi v času študija v Ljubljani.

Izhajam iz dobro situirane družine, tako da uživanje počitniških dni najbrž tudi prihodnje leto ne bo problem, drugače pa je z nekaterimi kolegi, ki morajo delati poleti na kmetiji, potem pa so v šoli, tako da za počitnice praktično ne vedo. Res sem lahko srečen.

KLAUS DIETMANN, MUENCHEN, 22 LET:

Res je lepo pri vas. Posebej še v teh vročih poletnih mesecih, ko sonce neusmiljeno pripeka in je pravi užitek biti v vodi. Tukaj nas je skupina 25 ljudi, povečini mladih, ki letujemo po načinu Sommerwaffe, to je posebej za mlade organiziran

(GEM) PLAVEM JADRANU

tritedenski počitniški način letovanja. Naša mladina lahko v aranžmaju takšnega in podobnih načinov letuje po vsem svetu z 20- do 50-odstotnim popustom z ozirom na normalne cene.

Kljub temu da so v zadnjih nekaj letih cene poskočile, mislim, da je tudi po svetu (in pri nas) vse dražje pri enaki ponudbi. Od tega odstopa mogoče le vzhod. Sodelovanje med Jugoslavijo in našo državo bi bilo lahko izdatnejše prav na turističnem trgu, pri čemer bi mi sodelovali z investiranjem turističnih objektov. Vsekakor se še vidimo.

KSENJA ZUPAN, MARIBOR, 19 LET:

Z njo bi se lahko pogovarjal o vsem, le o njenem letovanju (seveda v moji zasnovi op. p.) ne. Sama pravi, da gleda naš turizem, posebej še na Jadranu, z zelo kritičnim očesom. Pogreša predvsem izmenjavo mladine za letovanja na morju oziroma v planinah, seveda v množični in dobro organizirani obliki.

Povedala je vseeno marsikaj o sicer dobri prehrani v Zadnu, o ustreznih zabavi, turističnem

navalu, preslabo urejeni plaži, le stroške letovanja je zamolčala, zato pa priznala, da izhaja iz finančno sorazmerno močne družine. Kot pravi, je neurejena izmenjava mladine med vsemi državami sveta, ki bi krepila bratstvo med narodi in s tem brez dvoma tudi svetovni mir.

Pri tem sem dodal: sigurno so stroški letovanja tisočev in milijonov še vedno nižji od porabljenih sredstev za vojaško tekmo. Pritrdila je. Ob koncu je povedala, da je vsakoletni turist na Jadranu.

HERBERT LUECHINGER, BASEL, 23 LET:

Sicer sem že uslužbenec, toda izpopolnujem se še vedno, kajti šole ni nikoli preveč. Samokritično je povedal, da ima Svica Jugoslavijo na turističnem trgu v sekundarni vlogi za Italijo, Španijo in Grčijo ter da so temu krivi zlasti desničarji, ki ščitijo kapitalistične interese in se vedejo dokaj neobjektivno in neobzirno. Opozoril pa je, da tudi Jugoslavija ni naredila v turistični ponudbi dovolj, kar je vzrok za takšno stanje. Reklama in propaganda vam zaradi neustreznosti gotovo marsikdaj požreta milijone dolarjev, je še dodal.

Kdor spozna Jugoslavijo takšno, kot je, ta jo bo vedno rad ponovno obiskal. Stanujemo v hotelu, cene nam ustrezajo, kakšne pa so v razmerju z vašimi dohodki, mi ni znano.

Brez dvoma, da še pridemo.

MLADEN BULEŠIĆ, ZAGREB, 26 LET:

V Biogradu stanujemo v počitniškem naselju in je kar prijetno. Kmalu se vrnemo nazaj v Zagreb, kjer pripravljam diplomu, sicer bi še ostal tukaj kakšen dan.

Čudi me odhajanje naših ljudi na letovanje v Grčijo in Španijo. Mislim, da je to posledica določenih razmer na Jadranu ali točneje na našem turističnem tržišču. Gotovo da bi bilo lahko bolje organizirano letovanje naše mladine in delavcev. Z nižjimi cenami in polnimi domovi ter hoteli bi bili zadovoljni letoviščarji in turistični delavci, pa tudi izpada dohodka zaradi prostih kapacitet ne bi trpeli. Sicer pa smo redni gostje naše obale.

UROŠ FAJDIGA, KRANJ, 24 LET:

Gotovo, da nisem prvič v Umagu. Počutje je dobro, družba še boljša, le malo včasih človek pogreša domač gorenjski ambient. Stanujem v počitniškem domu. Je lepo, pa tudi predrago ni, ker je v aranžmaju podjetja, kjer je zaposlen oče, tako da pride ceneje. Ja, drugače pa pride letovanje precej drago, posebej še za revnejše sloje družbe, ki si takšnih počitnic oziroma dopustov ne morejo privoščiti.

Seveda rabim relaksacijo, pa pridem za deset dni na morje, potem pa grem običajno še v hribe. Skupaj bom potrošil približno 1000 dinarjev, seveda brez stanovanja in hrane, kar plačajo starši. To pa moram zaslužiti sam. Malo sem delal, tudi preko študentskega servisa, pa še tako sem kaj včasih postoril, pa sem prejel denar od staršev.

Prihodnje leto pa zaključujem študij, vendar pridem vseeno še na počitnice.

INGRID FEUSCHTL, KOELN, 24 LET:

Ja, ja, bila sem že na Triglavu, na Bledu, v Postojnski jami, na Plitvičkih jezerih pa v Logarski dolini. O, poznam Jugoslavijo. Moja mati je bila rojena v Bjelovaru. Radi prihajamo v njeno rojstno deželo. Prihajamo dvakrat letno in ostanemo tukaj po 14 dni. Lepo je tukaj, vendarle pa malo več reda in čistoče ne bi škodilo in sem prepričana, da potekajo vaša prizadevanja tudi v tej smeri. Stroške letovanja krijejo starši, kajti študentje smo le bolj na kratkem z denarjem kot npr. delavci. Rada letujem s starši, no včasih tudi s kolegi in kolegicami, je malo živahneje.

Ko se vrnem, grem za dve leti študirat v Pariz, tako da ne vem, kako bo s počitnicami. Toda kasneje še pridem v Jugoslavijo.

AHIJA ERZEG, SARAJEVO, 20 LET:

Počutim se zelo dobro. Tukaj sem s kolegi, s katerimi skupaj študiramo pri nas v Sarajevu. Vreme je lepo, tako da je taborjenje pravi užitek. Hkrati je to tudi najcenejši način letovanja ob sicer dragi jadranski obali. Menim, da bi bilo potrebno mladinski (tudi študentski) turizem mnogo bolje urediti, kakor je sedaj. Tudi mednarodna izmenjava študentov za letovanje ne bi bila napačna, še zlasti zato, ker je nekakšen most zblíževanja med mladino različnih držav. O stroških raje ne govorim, verjetno bodo dosegli okrog 2000 dinarjev za tritedensko letovanje. No, niso niti tako visoki, vendar moram precej gledati, kam gre denar. Prepričan sem, da bi se tudi študentje morali organiziranja svojih počitnic resneje lotiti.

Gotovo še pridem prihodnje leto.

In še nekaj ugotovitev za konec. Verjetno je neurejenost našega turističnega tržišča resnična podoba turističnega booma na Jadranu. Znan turistični delavec mi je pred kratkim dejal: „Turistične zmogljivosti ob morju bi lahko v kratkem obdobju (dveh ali treh let) povečali za 20–30 % na račun in za potrebe pospeševanja domačega, predvsem sindikalnega in mladinskega turizma.“ To prav gotovo še kako drži, kajti domači turist je ob primernih cenah in stalnem stiku med turističnimi in sindikalnimi delavci pripravljen na takšno letovanje, in ne, kot marsikdaj doslej, odrinjen s strani prinašalcev konvertibilnih valut. Hkrati pa je takšna turistična politika trdnjša kot politika stremljenj in nagibanj v pogledu prek meje: ali – ali!

Ne nazadnje velja prepričanje, da je predvsem organizirano letovanje mladih na ničili, čemur botruje tudi pavšalen odnos nas študentov, ki v tem pogledu resnično krepko spimo. O mednarodni izmenjavi mladih in njihovem spoznavanju naše dežele, njene revolucionarne preteklosti, navezanosti prijateljskih in miroljubnih vezi itd., pa kot družba tudi mi molčimo.

Ob samem zaključku pa spregovorimo še nekaj o inflaciji in stopnjevanju socialne diferenciacije, ki jo še kako občutimo prav v poletnih mesecih. Nikakor ni naključje, da nisem na vsej poti naletel na mladega človeka, ki bi izhajal iz socialno ogrožene družine, kar je vnovičen odsev perečih socialnih razmer. Prav tukaj pa je potrebno iskati vzrok in posledico v neorganiziranju mladinskih počitniških kolonij, paketov in drugih oblik letovanj. Izključnega krivca je mogoče najti v povodnji družbenih akcij, ki navsezadnje ostanejo brez sledu o vodi, na papirju, v obljubah, vendar daleč od uresničevanja v praksi. To pa ni idealiziranje situacije in natolcevanje proti družbi, temveč ugotovitev vseh aberacij, ki jih družba prenaša, bremenijo pa najbolj socialno ogrožene sloje. Če se počutimo kot bogataši, se oziroma naokoli. Že ob pogledu na soseda bomo vsaj v trenutku revnejši, zato pa bogatejši humanizma do sočloveka.

Mogoče je to le bob ob steno, no, pa vendarle poskušajte vplivati kot samoupravljavec na uresničitev družbeno koristnih nalog in prenesite navado v delovno okolje. Od takrat bo tudi socialna razglednica na Jadranu ustrežnejša in boljše bo za vas in družbo.

HEJ, BRIGADE HITITE...

Za nami so počitniški dnevi, s tem pa je minilo tudi obdobje „rezervirano“ za mlade ljudi, ki se udeležujejo mladinskih delovnih akcij. Letos je bilo število mladih brigadirjev iz mariborske občine precejšnje. S to besedo mislimo predvsem na dijake, medtem ko je bilo študentov izredno malo. Če postrežemo s številkami: 300 jih je bilo na republiških in zveznih akcijah, 500 na lokalnih. Slednje je organiziral občinski odbor ZSMS. O trdem delu v brigadah, uspehih in težavah na tovrstnih akcijah smo se pogovarjali s predsednikom komisije za mladinske delovne akcije pri občinski konferenci ZSMS Petrom Andlovičem.

„Katerih akcij se je letos udeležila mariborska mladina?“

„Udeležili smo se dveh republiških, Brkini in Slovenske gorice, treh v zveznem merilu: Kozjansko, Sava, Djerdap, in pa velikega števila lokalnih. Če povemo o vsaki nekaj besed:

Sava 77 — Sodelovali sta pobrateni brigadi Maribor—Kraljevo in brigada Veljko Vlahovič. Organizator je bila Jeklotehna, kulturni program je bil prenatrpan, saj ni bilo dovolj prostega časa, pa tudi s 13 brigadami se težko dela.

Djerdap — Brigada Maribora in 10 gostov iz Kraljeva. Brigadirji so utrjevali nasip ob elektrarni Djerdap ter dosegali na trasi izredne uspehe.

Brkini — Mladi so pomagali pri izkopu vodovoda. Zaslužijo mnogo pohval, predvsem zaradi težkega kraškega terena. Brigadirji so dobili udarniške značke, brigada pa naziv izredno udarne.

Kozjansko — Tu je delovala pobratena delovna brigada Maribor—Kraljevo, ki je v času udarnega dne presegla normo za 200 procentov, izredno delovna pa je bila v solo akcijah in v pomoči krajanom izven delovnega časa.

Slovenske gorice — Brigadirji so bili v veliko pomoč tamkajšnjim krajanom, priborili so si naziv izredno udarniške delovne brigade, utrjevali pa so bankine na avtomobilski cesti.

Nasploh lahko trdimo, da so bile letos brigade dobro pripravljene, pokazale pa so se določene pomanjkljivosti na družbeno interesnem področju. Pereča so bila tudi kadrovska vprašanja. Prav zavoljo tega smo se odločili, da ustanovimo klub brigadirjev.

„Na čigavo pobudo je nastal ta nevsakdanji klub in kakšne so njegove naloge?“

„Pobudo je dala mariborska občina, predvsem zaradi potreb po večjem številu vodilnih kadrov. Kajti letos se je nemalokrat pripetilo, da so bili na vodilnih mestih ljudje, ki so prvič prestopili prag brigadirskega življenja, kar nikakor ne more biti sprejemljivo.

Klub je bil ustanovljen v začetku septembra. Njegove najpomembnejše naloge pa so:

- organizirano zbrati vse brigadirje in brigadirje-veterane, ki želijo delati na akcijah,
- usposobiti mlade kadre,
- v izvršno organizacijo vključiti vse brigadirje, ki bi koordinirano vodili celoten klub,
- razvijati in prenašati tradicije prostovoljnega dela,
- zbirati material, ki se je porazgubil, da bi na ta način zbrali vso dokumentacijo iz povojnega časa,
- vsi brigadirji bi morali biti vključeni v interesno dejavnost, ki jih zanima.

V socialistični republiki Sloveniji sta doslej obstajala le dva takšna kluba, in sicer na Jesenicah in v Trbovljah.

„Kako koristi takšna delovna akcija mladim in kako poteka njihov delovni dan?“

„Tovrstne akcije imajo več pomenov: mladi spoznavajo samoupravno konstitucijo življenja, udeležujejo se v športnem, idejnopolitičnem in kulturnem življenju, organizirajo kulturne programe, športna tekmovanja, kulturne manifestacije, kot so recimo imeli v Slovenskih goricah kulturni teden, ipd.

Delovni dan je seveda odvisen od delovne akcije — za kakšno vrsto dela gre. Navadno odidejo zjutraj po zajtrku na delovišče, popoldne pa so na sporedu najrazličnejše prireditve. Pri interesnih dejavnostih imamo tudi poseben točkovni sistem.

Letošnjih akcij se je udeležilo izredno majhno število študentov, vzrok pa moramo iskati predvsem v pomanjkanju prostega časa, saj so navadno izpiti tik po počitnicah. Pa še ena zanimivost: dijakom se štejejo delovni dnevi v katerikoli brigadi za opravljeno obvezno počitniško prakso.

Mladinske delovne akcije so končane. Vseposvod so brigadirji presegali normo. Solza, stisk roke in nasvidenje prihodnje leto so bila znamenja na vseh akcijah. Kako tudi ne, marsikomu ali pa sploh vsem, ki so letos prvič pošteno zasukali rokave in dobili mnogo žuljev, ni bilo žal. Pravzaprav jim je brigadirsko življenje, če lahko tako rečemo, prešlo že „pod kožo“.

Robert Kramer

PROTESTNA IZJAVA

Sekretariat predsedstva republiške konference zveze socialistične mladine Slovenije je na svoji 28. seji dne 22. 9. 1977 ob nedavnem razbitju spomenika bazoviškimi junakom najostreje obsodil to dejanje.

Demokratske in napredne sile v Italiji, še posebej pa pripadniki slovenske narodnostne skupnosti, ki žive v Italiji, ki vedo za žrtve fašizma in ki so široko pozdravili osimske sporazume, so z velikim ogorčenjem sprejeli vest o skrunitvi spomenika bazoviškimi junakom Bidovcu, Marušiču, Milošu in Valenčiču. Fašistični vandalizem zopet opozarja, da so še prisotne protidemokratske manjšinske sile, ki zanikajo svobodo človeka, priborjeno v II. svetovni vojni. Fašističnemu rovarjenju in mračnjaškim silam so danes napoti svoboden razvoj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, razvijanje dobrososedskih odnosov, miru in stabilnosti v mednarodni skupnosti.

Odločno obsojamo vsakršne poskuse vračanja v obdobje izpred več kot 30 let. V svoji obsodbi se pridružujemo slovenski skupnosti ter naprednim italijanskim organizacijam in zahtevamo, da se storilci dejanja odkrijejo in kaznujejo.

Zveza socialistične mladine Slovenije se bo tako kot doslej odločno zavzemala za boj proti mračnjaškim in terorističnim silam, ki kalijo svoboden in neodvisen ter vsestranski razvoj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

OBVEŠČANJE DELEGATOV

NOBENIH PRIPOMB DELEGATOV

Na 38. seji vseh zborov skupščine občine Maribor, ki je bila ob koncu prve polovice septembra, so delegati sprejeli skoraj brez pripomb izhodišča za planske dokumente. Ta „Molčeči“ očitek gre predvsem na račun delegatov združenega dela, ki bi morali o gradivu praktično največ povedati. Kajti, velikokrat govorimo o prepogostih delegatih na papirju, premalo je delegatskih razprav, človek kot eden najpomembnejših faktorjev v delegatskem sistemu torej šepa – vse preveč. Na mnogih sejah se večkrat zelo jasno ugotavlja – molk ali pa vsaj redkobesednost večine prisotnih. Tudi ta seja ni bila izjema, zato se lahko upravičeno vprašamo, zakaj delegati molčijo. Nekaj izmed njim nam je dalo takšne odgovore: vseh ne zanima vse in jasno je, da se bo delegat poglobil v gradivo, ki ga zanima, problem molka čisto leži v delegatski bazi, krivo je tudi gradivo, ki je „premalopoglobljeno“ za širši krog delegatov, premajhna strokovna usposobljenost...

Se nekaj ocvirkov s torkove seje:
Razlagalca v zboru združenega dela sta za pojasnila porabila 50 minut, če vštete tudi stališča odbora za družbenoekonomske odnose. 73 prisotnih delegatov od 95 ni dodalo niti ene same besede k priloženemu gradivu. Najpomembnejša točka je bila tako sklenjena v borih 55 minutah? Pri tem se vsekakor vidi, da so delegati šele prišli z dopusta in je bilo 60

popisanih strani v dveh Delegatih za njih „pretd oreh“ (?).

Izredno hitro, kot še nikoli doslej v občini Maribor, so pripravili izhodišča za sestavo resolucije o izvajanju družbenega plana v tekočem letu, kot tudi za leto 1978. Izvršni svet skupščine občine namreč meni, da bo na ta način omogočena tristopenjska javna razprava, ki bo v resnici samoupravna (?). Za resolucijo letošnjega leta so namreč dobili le mnenja strokovnih služb, ne pa tudi samoupravljalcev.

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih predvideva, da lahko zvezo sklene pooblaščen delegat skupščine občine. V Mariboru so imeli za to premalo oseb, ki bi lahko

sklepale zakonske zveze. Tako so zbori SO imenovali za nova matičarja pooblaščen delegata.

Na seji zbora krajevnih skupnosti, kjer so med drugim govorili tudi o izvajanju srednjeročnega plana razvoja občine Maribor, je precej kritičnega povedal delegat KS Košaki Janez Arsenjuk:

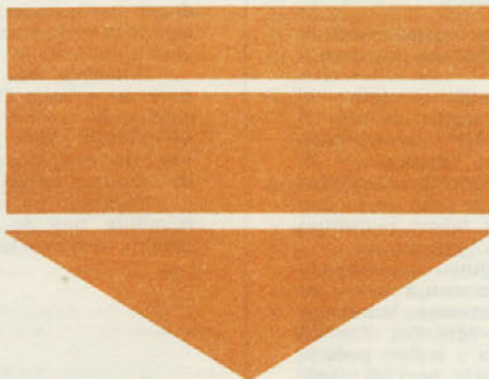
„V občini Maribor je vse premalo investicij, zato gospodarstvo že precej časa stagnira, k takemu stanju pa so veliko ‚pripomogle‘ banke, ki zahtevajo previsoke obresti za bančne kredite. Gradivo v glavnem nakazuje objektivne dejavnike, ni pa omenjeno zadosti objektivnih. Nikakor ne more biti sprejemljivo, da izvršni svet predlaga zvišanje cen, ki so povsem izven dogovorjenih okvirov iz začetka letošnjega leta.“

Na seji družbenopolitičnega zbora so veliko razpravljali predvsem o večnamenski dvorani. Predsednik izvršnega sveta SO Maribor Vinko Borec je dal takšen odgovor:

„Seja odbora za izgradnjo objektov iz sredstev pasivnih obresti bo kmalu. Na stari način teh prepotrebni sredstev res ni več mogoče zbirati. Treba bo iti v akcijo ter z njo dopolniti paket porabe.“

Tako je pri mariborski večnamenski dvorani, ki naj bi jo gradili prav s tem denarjem. Predlagatelji projekta bodo namreč morali napeti vse sile, da bodo prepričali delavce za malo večji dohodek iz prispevka, kajti ta je že sedaj zelo visok in nesprejemljiv!

Darko Rus

RAZPRAVE SAMO O PLAČAH?

Ko gre za nove samoupravne sporazume o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, si vsako takoj izračuna svojo plačo. Razprave so vedno burne, če že niso vselej plodne. Tudi pri delitvi stanovanj se diskusija ne konča ob spisku s točkami. Ko gre za širše probleme, tiste, ki neposredno ne vplivajo na plače, posredno pa zelo, je dostikrat po uvodnih besedah tišina.

Tako se je primerilo tudi na zadnjem zasedanju skupščine občine Maribor. To tišino smo pač „slišali“, vendar najbrž so razlogi za posploševanje. Nekoč so nam povedali, da politika ni samo kroženje diplomatov po svetu, ampak da je politika vsako opredeljevanje dogodkov. Osnovno načelo v naši družbi je, da je gospodarjenje, razvoj, kultura, politika vedno bolj stvar vseh delovnih ljudi, razvoj, kultura, politika vedno bolj stvar vseh delovnih ljudi, a temu se prepočasno privajamo. Ne samo zato, ker ne bi hoteli, ampak tudi zato, ker včasih to sodelovanje pri odločitvah niti ni tako lahko.

Gradiva za seje niso preprosta, saj tudi tehnologija in gospodarjenje na današnji stopnji razvoja proizvodnih sil nista tako preprosta.

Seveda bi morali biti vsi od dne do dne bolj izobraženi in vsak dan bi morali več vedeti. Pa vendar se zdi, kot da tistim, ki ravno ne delajo vsak dan z različnimi samoupravnimi sporazumi na mizi, ob brisanju prahu, vrtičkarstvu, gradnji hiše, zmanjka časa za delegatsko glasilo ali za dnevni časopis ali za resnejše teme v tednikih (ali res tako dolgočasno, neživiljenjsko in nekonkretno pišemo o problematiki?)

Nisem ravno prepričan, da vsi tisti, ki ne preberejo Delegata, člankov v njem ne bi razumeli. Samo preveč smo zaverovani v misel, da naša plača nastaja samo ob stroju ali ob kartoteki in da lahko v svojem stanovanju s svojo plačo in s svojo družino živimo mirno in brez skrbi.

S. Ploj

TUDI ŠTUDENTJE . . .

Morda je komu že znano, morda pa še ne veste, da v Mariboru že nekaj let delujeta dve mednarodni organizaciji za izmenjavo strokovnih praks. IAESTE na VTŠ skrbi za izmenjavo študentov tehniške stroke, s podobnim namenom pa deluje tudi na VEKŠ lokalni komite organizacije AIESEC, ki skrbi za izmenjavo študentov ekonomije. Tudi letos kakor že prejšnja leta so imeli člani obeh organizacij polne roke dela. Skrbeli so za dobro počutje tujih študentov, ki so bili to poletje na praksi v Mariboru. Skrbeli so za njihovo zabavo, organizirali so izlete, piknike, skušali so posredovati, če je kateri od študentov imel kakršnekoli težave. Člani AIESEC so med drugim organizirali tudi že tradicionalni seminar o samoupravljanju, na katerem so predavali: dr. Avguštin Lah, mgr. Egon Žižmond, dr. Janko Kralj, mgr. Jernej Sekulec, mgr. Matjaž Mulej, Dimitrij Grčar in drugi. Na seminar so prišli tudi študentje iz drugih središč, kjer delujejo organizacije za študentsko izmenjavo (Ljubljana, Zagreb, Beograd . . .). Tako je Maribor v tednu seminarja gostil preko petdeset tujih študentov z vseh koncev sveta. Na seminarju so spoznavali naš samoupravni sistem, njegovo nastajanje in razvoj. Postavljenih je bilo mnogo vprašanj in zvezi s posredovanimi temami in predavatelji so se trudili, da bi na ta vprašanja čim bolj odgovorili. V odmorih med predavanji in po zaključku predavanj so se študentje pogovarjali med seboj in s svojimi gostitelji o temah na seminarju in zunaj njega. Skoraj vsem brez izjeme je bil naš sistem všeč in zanimiva je izjava japonskega študenta, da mu je zelo žal,

. . . IN ZABAVI V MARIBORU

ampak da tega sistema ne bi mogli uvesti v njegovi domovini zaradi prevelikih družbenih nasprotij, ki so prisotna. Ob zaključku seminarja je bil organiziran za udeležence izlet v Ptuj. Peljali smo jih na vinsko pokušnjo v tamkajšnjo zadržno klet, ogledali smo si mesto in grad. Zvečer smo jih povabili še na Račji dvor, kjer smo pokusili tamkajšnje specialitete (svinjska krača, domače vino.)

Skupaj z organizacijo za mednarodno študentsko izmenjavo iz Ljubljane in v sodelovanju z lokalnim komitejem AIESEC iz Trsta smo za naše goste organizirali tridnevni izlet preko Vršiča v Trst in Benetke. Udeleženci so bili navdušeni . . .

S tujimi praktikanti smo se srečevali skoraj vsak večer, za vsak vikend smo pripravili izlet. Marsikdo bo rekel: „Kako lepo in zabavno!“ Vendar – hvala lepa! Za vso to maso študentov smo v glavnem skrbeli štirje receptorji organizacij AIESEC in IAESTE, ki smo se polna dva meseca trudili, da se je našim gostom dobro godilo. Saj, nekateri so bili prav imenitni fantje, tako kot na primer Morten iz Danske, ki je ugotovil, da je naše vino odlično. Ko pa so nekega Američana vprašali, kaj misli o naših dekletih (naj mi oprostijo, to je njegovo mnenje in ne moje), je rekel, da so sicer v redu, vendar so za njegov okus Američanke dosti lepše . . .

Želel bi še povedati, da bi bil marsikateri plan dosti težje izvedljiv, če ne sploh neizvedljiv, brez pomoči nekaterih tovarišev, ki so receptorjem v sili radi priskočili na pomoč.

Vlado Venuti

CESARJU, KAR JE CESARJEVEGA

Namen današnjega preseka je vreči kakšno o sklopu odnosov in početij, ki so povezani s tako imenovano likovno razstavno politiko.

Osnovni namen neke likovne postavitve bi naj bilo ohranjanje in vzpostavljanje stika med ustvarjajočim in (samo) gledajočim. Prav gotovo je nesprejemljiva misel o samozadostnosti kakršnegakoli „umetniškega“ početja, tudi likovnega; kot drevo izgubi pravico bivanja, ko so mu odstranjene korenine, tudi taki nimajo legitimne pravice življenja — pravico imajo (največ!) le do življenjske danosti, tj. obnavljanja vrste, nikakor pa ne do „vsebin“, ki jim pridevajo (tudi družbeno) kvaliteto bivanja.

Za ustvarjanje stika med obema poloma življenjskosti, danosti-sedaj in danosti—v prihodnje, ni potrebno dosti več kot prostor, kjer je možen ogled, nepretrgana izmenjava govorica; da pa ta govorica ostane zapisana tudi prihajajočim rodovom in da je čistejša tudi nam samim, skrbijo mehanizmi, ki jim tudi pravimo umetnostno-zgodovinsko vrednotenje.

Z ozirom na povedano je prav lahko sklepati na organiziranost, ki bi vse to zadovoljevala. V naših razmerah polariziral vsa dejavnost v glavnem okoli „malih“ in „velikih“ ustanov.

Velikost je mišljena v razsežnosti razstavnih prostorov in vzporedno s tem s skupino strokovnjakov, ki stojijo za tem. S pomočjo teh ustanov se uresničujejo predvsem „večje“, „pomembnejše“ predstavitve „poznanih“ ustvarjalcev, ki kot retrospektive ali monografije zajemajo daljša ali krajša časovna obdobja ustvarjanja. Takšne razstave, se zdi, zahtevajo od obiskovalcev že neko predhodno vedenje o pojavih na tem področju, če se že ne želimo zadovoljiti samo s „všečnostjo ali nevšečnostjo, lepim ali grdim“ prikazane.

Ravno tukaj pa bi se naj iskalo mesto Majhnih, v presežanju „všečnosti“, seznanjanju s tokovi, smermi, prepletenostjo le-teh, ad hoc učenjem... ali kar kratko: v ustvarjanju likovnega, kulturnega ozračja, neke kulturne ravni. Šele s številčnostjo, čim bolj neformalno sestavo, dinamičnostjo, z jasno zavestjo o svojem početju (!), hitrim reagiranjem na vse, kar (naj bi) naš obdajalo, nam bo morda uspelo najti začetek drugačnega načina ali vzdušja ali kvalitete ali kakšnega drugega pojma, ki ga govorimo.

Nejeverni, ustno polni, Tomažini, zakaj bi naj koleselej vlekla stara kobilica, ko pa se je že tolikokrat iz-rodila, da bi že lahko bila zamenjana?

S spréjemanjem tudi drugega pola, Majhnosti, se v svet razstavne dejavnosti in sploh kulturniškega početja vnašajo nove ideje, nove zamisli, ki niso (tako) obremenjene z vsemi mogočimi papirnati, denarnimi in kdo bi še vedel kakšnimi omejitvami, zamisli, ki lahko in dostikrat tudi pomenijo nove prijeme in kar je bistveno: večje neformalno kroženje kulturnih vrednot.

Malo in Veliko bi naj sestavljalo Celoto kulturniške „ponudbe“, vendar se naj ta Celota razumeva Resnično vsebinsko, ne pa formalno-izigravajoče besedne in pojmovne pomene, „ki da so socialistični, človeški, marksistični, dialektični, zgodovinsko-materialistični“ in kar je še (lahko) tega, ker tu več ne gre za izigravanja oziroma ne bi smelo iti, ampak za bolj kvaliteten odnos do življenja; samo, vrag je, ko se učitelj obnaša neosveščeno, avantgarda imenovano, „kulturnik“ nekulturno, „odgovorni“ neodgovorno.

Dejstvo je, da smo še (materialno ali duševno?) prerevna družba, ki bi lahko preživljala svojo nadstavbo brez zajedavstva enega ali služabništva drugega; vendar to ne pomeni, da se ne sme poskušati kaj storiti, še posebej ko po zadnjih kongresih slovenskih in jugoslovanskih komunistov toliko govorimo o podružbljanju, odpravljanju privatnih združenj v kulturi, policentričnem razvoju in tako dalje in tako naprej.

Hočemo reči, da je zastoj iskati gobe pod snegom, po dežju, ko sonce zavlada nad pokrajino, pa jih bomo prav gotovo mnogo našli, (tudi jurčkov).

Andrej Fištravec

Petnajstega marca letos je poteklo štirideset let izhajanja lista Student. Z Lolo na čelu je Student artikular, inspiriral in vodil odlično revolucionarno dejavnost na Rdeči Univerzi, kjer je odigral vlogo nenadomestljivega popularizatorja inicijativnih akcij KPJ in SKOJ na Univerzi.

Dandanes je Student, kot že predhodno, prvorazredni ustvarjalni poligon študentske mladine in mladih ustvarjalcev nasploh. Generacija novinarjev, literatov, umetnikov, aktivistov, javnih in kulturnih dejavnikov je izšla iz vrst Studenta, ki so se istočasno učili, sestavljali in izdajali list.

V okviru proslavljanja jubilejev tovariša Tita, Univerzitetni odbor GK SSO Beograda, Univerzitetna biblioteka „Svetozar Marković“ in redakcija lista Student pripravljajo fototipski izid vseh predvojnih števil Studenta (Beograjski student, Naš student in Novi student). Medtem pa moramo proslavitev štiridesetletnice izhajanja lista Student, Univerzitetna biblioteka „Svetozar Marković“, ne vsebuje vseh predvojnih števil lista Student.

Student so zaradi revolucionarne komunistične opredeljenosti uničili 1941. leta, kar je bil Student policijsko večkrat zaplenjen je bil prisiljen skupatorji in policija. Ohranjeni tudi niso podatki o številkih, tiskanih do 1941. leta, kar je bil Student policijsko večkrat zaplenjen je bil prisiljen skupatorji in policija. Ohranjeni tudi niso podatki o številkih, tiskanih do 1941. leta, kar je bil Student policijsko večkrat zaplenjen je bil prisiljen skupatorji in policija.

Zato naprošamo vse posameznike, institucije in organizacije, da vse podatke o izidih in posameznih številkih listov Student, Beograjski student, Naš student in Novi student pošljejo na naslov:

Univerzitetna biblioteka „Svetozar Marković“ —
oddeljenje periodike — Bulevar revolucije 71
11000 Beograd

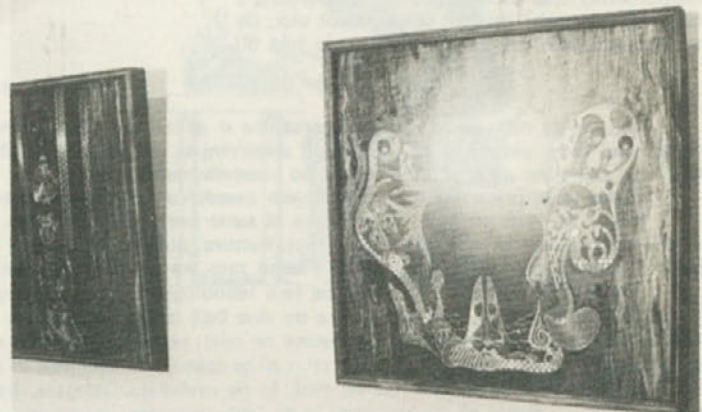
PRIPRAVE NA ŽUPANČIČEVO LETO

19. 9. 1977 je bila v prostorih delavske univerze seja komisije kulture skupnosti Maribor za knjigo. Pregledali so rezultate nalog, ki so si jih zadali v prvi polovici letošnjega leta, ter poudarili pomembnost akcije, ki je pravkar v teku — to je priprava oziroma zbiranje materiala za izid štirih bibliografij mariborske univerze in bibliografske zbirke univerzitetne knjižnice.

Na seji so poudarili oziroma nakazali pereč finančni položaj, v katerem je že nekaj časa univerzitetna knjižnica. Sredstev ni — oziroma jih je zelo malo; obveznosti sofinancerjev še niso v celoti izpolnjene. Navedeno je bilo, da je knjižnica prav zaradi takšnega nezavidljivega položaja v lanskem letu uspela nabaviti le eno knjigo na 49 bralcev, kar je daleč pod republiškim povprečjem. Vsekakor bo potrebno o tem še razmišljati, predvsem pa ukrepati. Mariborska osrednja knjižnica je namreč — le univerzitetna; to pa pomeni med drugim tudi, da mora biti dovolj dobro založena, da „poteši“ najnujnejše potrebe študentov in drugih bralcev tako po strokovni kakor tudi po leposlovni literaturi — tega pa se bodo morali zavedati tudi tisti, ki ji trenutno režejo tako tanek „kos kruha“.

Naslednje leto mineva 100-letnica rojstva utemeljitelja moderne slovenske poezije Otona Župančiča — zato je bil na seji tudi sprejet predlog, da se vse kulturne institucije v Mariboru s tem seznanijo ter se jim pošljejo vabila oziroma obvestila o pripravah na Župančičevo leto. Vse institucije, ki delujejo v okviru kulture skupnosti Maribor, s tem da bo z rezultati seznanila tudi republiško kulturno skupnost.

Vsekakor pa ne bi bilo napak, ko bi o bližajoči se obletnici razmislila tudi študentska interna in osrednja kulturno umetniška društva; ne le razmislila — tudi pripravila kaj zanimivega. Danila Orešek

PRED BOJANOM JE ŠE DOLGA POT

V mladinskem razstavišču Avla na prvi gimnaziji so v pričetku septembra odprli prvo razstavo v novem šolskem letu. Širšemu krogu obiskovalcev se je predstavil z 29 srebrnimi gravurami študent arhitekture, član Društva za spekulativno umetnost, Bojan Jerman iz Ljubljane.

Razstava je vredna ogleda, Bojanovo samokritično mišljenje o njej: „V mojem primeru ne gre za ‚dobrega‘ oz. ‚rojenega‘ slikarja, ampak gre za človeka, ki se na svojstven način odziva vsakdanjim življenjskim, družbenim in psihološkim situacijam. Ko začetim svojo nemoč v velikem stroju, ki se mu pravi zgodovina in družba, se temu izživu realnosti odzovem s svojimi vizijami, ki niso nič drugega kot v fantazijski svet prenesena realnost in občutja ter misli ob vsem tem. Človek je edini, ki zavestno spremlja realnost, zato ga je vedno zaslediti v mojih delih. Pri njih gre za splet abstraktnih in realističnih elementov, ki v medsebojni povezavi iščejo prevajalca teh simbolov. Ker vsi ljudje nismo istega kova, je zato dojemanje likovnega dela vsakokrat drugačno. Najtežje pri tem je vedno izraziti abstraktno in kompleksno misel, se pravi kako izraziti bistveno kot posebno v posameznem, tako da to občuti čim širši krog ljudi. To je moje vodilo v gravuri, se pravi v mikrokompoziciji“.

Bojan je v svoji kratki karieri imel že vrsto razstav, leta 1976 pa je dobil plaketo mesta Beograda na medrepubliški razstavi „Karavana prijateljstva“.

Vsaka reč ima svoj začetek, vrh in konec in tudi likovno ustvarjanje pri tem ni nikakršna izjema. Na tej poti je Bojan Jerman nekje na začetku, zato je glavno delo še pred njim.

D. Rus

UNIVERZA V MARIBORU

Komisija sklada Kidričevih nagrad za študente

Po 15. členu pravilnika komisije sklada Kidričevih nagrad za študente visokošolskih delovnih organizacij, združenih v univerzo v Mariboru, je komisija na 9. seji 28. marca 1977 sprejela

RAZPIS KIDRIČEVH NAGRAD ZA LETO 1978

Razpisujejo se te nagradne teme:

ZA ŠTUDENTE VISOKE EKONOMSKO KOMERCIJALNE ŠOLE

1. Informacijski sistem za potrebe finančne funkcije v združenem delu
2. Dolgoročne posledice kratkoročnih finančnih odločitev v OZD
3. Finančno upravljanje v OZD z vidika ustave in sistemskih zakonov
4. Oblikovanje politike OZD v delovni organizaciji
5. Oblikovanje politike OZD in politika OZD v delovni organizaciji
6. Miselno ozadje (filozofija) in politika OZD v delovni organizaciji
7. Analitična ocena vodenja politike OZD v delovni organizaciji, predlogi za izboljšanje
8. Določanje strategije v OZD v delovni organizaciji
9. Podružbljanje ljudske obrambe in družbene samozaščite v TOZD
10. Človek je primarni dejavnik naše ljudske obrambe in družbene samozaščite
11. Ekonomska analiza pogojev za dolgoročne poslovne odločitve v gospodarski OZD
12. Uporaba metod operacijskih raziskovanj in statističnih metod pri proučevanju in usklajevanju potreb in pogojev za uresničitev ciljev OZD
13. Učinek sprememb tržnih pogojev (ali zunanjih dejavnikov nasploh) na rezultate poslovanja TOZD in DO
14. Dohodkovni odnosi med TOZD pri horizontalni ali vertikalni povezanosti v DO
15. Problemi v zvezi s kvantifikacijo smotrov in določanjem ciljev OZD (posebej usklajevanje TOZD – DO – SOZD)
16. Kompleksna analiza temeljnega poslovnega procesa (inabava – proizvodnja – razpčava) za potrebe ciljnega usmerjanja OZD
17. Proučitev organiziranosti in/ali delovanja poljubne OZD po metodologiji dialektične teorije sistemov
18. Model upravljanja proizvodnje v TOZD
19. Problemi upravljanja večstopenjske proizvodnje v sestavljenih delovnih organizacijah
20. Organizacija proizvodnje v sestavljenih organizacijah združenega dela
21. Splošni model integrirane obdelave podatkov v OZD
22. Vloga avtomatizirane obdelave podatkov v informacijskem sistemu OZD
23. Vpliv produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti na način nagrajevanja v konkretni OZD
24. Vpliv družbenih, tehničnih in organizacijskih dejavnikov za dvig produktivnosti v konkretni OZD
25. Zniževanje stroškov kot faktor povečanja ekonomičnosti
26. Plastična embalaža v luči tehniških, ekonomskih in ekoloških dejavnikov
27. Proučevanje kakovosti in zanesljivosti z vidika uporabne vrednosti izdelkov
28. Razvojne in strukturne spremembe v proizvodnji in porabi plastičnih tvoriv
29. Tehnološki, ekonomski in organizacijski vidiki recikliranja sekundarnih surovin
30. Razvojne in strukturne spremembe primarnih energetskih virov
31. Vpliv sintetičnih vlaken na prestrukturiranje tekstilne industrije
32. Kritična ocenitev določenega projekta s področja turizma
33. Sanacijski elaborat določene turistične organizacije
34. Predlog oživitve turističnega poslovanja na območju določene regije
35. Poraba vegetabilnih in animalnih maščob v gostinstvu
36. Zamrznjena živila v gostinstvu
37. Sodobna organiziranost določene turistične org. (TOZD oz. SOZD)
38. Razmerje med porabo prirodnih in drugih brezalkoholnih pijač

ZA ŠTUDENTE VISOKE TEHNIŠKE ŠOLE

TOZD STROJNIŠTVO

1. Področje računalništva (4 teme)
2. Področje termodinamike in termotehnike ter prenosa toplote (4 teme)
3. Področje delovnih strojev (4 teme)
4. Področje tehnologije materialov in obdelave (4 teme)
5. Področje tehnološke priprave dela in organizacije dela (2 teme)
6. Področje mehanike (2 teme)

TOZD ELEKTROTEHNIKA

1. Področje elektronike (4 teme)
2. Področje regulacijske tehnike (4 teme)
3. Področje energetike (4 teme)
4. Področje industrijske elektrotehnike (4 teme)
5. Področje uporabe računalnika v elektrotehnik (6 teme)

TOZD KEMIJSKA TEHNOLOGIJA

1. Projekt Slovenske gorice
2. Anorganske sinteze
3. Organske sinteze
4. Pitne in odpadne vode
5. Škrob in njegovi derivati

6. Sodobne metode kemijske analize
7. Kemijska tehnologija
8. Zaščita okolja

TOZD GRADBENIŠTVO

1. Področje tehnologije gradbenega materiala (2 teme)
2. Področje tehnologije gradbene proizvodnje (2 teme)
3. Področje gradbene ekologije (2 teme)
4. Področje računalništva (4 teme)

ZA ŠTUDENTE VISOKE ŠOLE ZA ORGANIZACIJO DELA KRANJ

1. Samoupravno komuniciranje v OZD
2. Vloga kadrovske službe v OZD pri razvoju samoupravljanja
3. Oblikovanje strukture dela v odnosu do samoupravne vloge zaposlenih delavcev
4. Družbena, ekonomska in strokovna izobrazbena raven priučenih delavcev v SR Sloveniji
5. Delovodske šole kot pomembne kadrovske šole
6. Družbena, ekonomska in strokovna raven izobrazbe članov delavske kontrole v združenem delu
7. Pripravnštvo v združenem delu
8. Izobraževanje – usposabljanje priučenih delavcev v OZD
9. Študij ob delu v OZD
10. Praksa praktikantov v združenem delu
11. Sintetiziranje sorodnih poklicev z vidika občin, posebnih in posameznih teoretičnih ter praktičnih znanj
12. Osebnih dejavnikov delovne učinkovitosti na določenem področju dela
13. Vzroki adaptacije in neadaptacije delavcev v delovnih organizacijah v določeni panogi gospodarstva

ZA ŠTUDENTE PEDAGOŠKE AKADEMIJE

1. Literarno delo sodobnega slovenskega avtorja
2. Mladinsko delo sodobnega slovenskega avtorja
3. Sistematski pregled dnevnih metuljev Poljčan – dolina Zalonč ob potoku Bela – in njihovo časovno pojavljanje
4. Vloga Tita za konsolidacijo komunistične partije Jugoslavije pred II. svetovno vojno
5. Tito – strateg narodnoosvobodilnega boja in revolucije
6. Bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije – veika Titova ideja in temelj nove Jugoslavije
7. Tito in mladi
8. Titov prispevek v boju za enakopravnost narodov in pravico izbire lastne poti v socializmu
9. Titova prizadevanja za mir na svetu
10. Vloga Komunistične partije Slovenije v boju za nacionalno in socialno osvoboditev Slovencev
11. Zveza komunistov in mladi
12. Zveza komunistov in delavski razred
13. Zveza komunistov in marksizem
14. Vloga zveze komunistov v izgradnji samoupravnega socializma
15. Marksizem – idejna osnova vzgojno izobraževalnega procesa
16. Tito – iniciator in graditelj samoupravnega socializma

ZA ŠTUDENTE VIŠJE PRAVNE ŠOLE

1. Prenehanje delovnega razmerja delavcev v industrijskih OZD v Mariboru
2. Pravna razmerja medsebojne odgovornosti med TOZD v DO
3. Položaj poslovnodnega organa v OZD
4. Delovanje kmetijskih zemljiških skupnosti na območju Slovenskih goric
5. Študenti VTOZD, združenih v univerzo v Mariboru, v delegatskem sistemu
6. Imigracija v Maribor in njen vpliv na rodbinsko-pravna razmerja
7. Ustavna preobrazba KS Avgust Majerič
8. Družbenoekonomski odnos med združenim delom in krajevno skupnostjo
9. Kazensko pravno varstvo zakona o združenem delu
10. Sodišča združenega dela s posebnim poudarkom na postopku

ZA ŠTUDENTE VIŠJE AGRONOMSKE ŠOLE

1. Ampelotehnika in fiziologija vinske trte
2. Ugotavljanje bioloških značilnosti in možnosti zatiranja bolezni in škodljivcev poljščin, sadnih rastlin in vinske trte
3. Zoohigijski aspekti v vzreji (posameznih domačih živali)
4. Razvojne tendence kmečkega turizma (na območju . . .)
5. Eksploatacija kmetijskih strojev
6. Mehanizacija proizvodnih procesov v vinogradništvu, sadjarstvu
7. Tehnologija sadjarske proizvodnje in fiziologija sadnega drevia
8. Zamrzovanje živil rastlinskega izvora
9. Kontaminacija tal, vode in živil s tehničnimi posegi
10. Kvaliteta vode v živilski tehnologiji
11. Preusmerjanje kmetij v različne smeri specializirane proizvodnje
12. Možnost zagotovitve zadostnih primernih površin za pridelovanje sladkorne pese za predvideno tovarno sladkorja v Ormožu
13. Moderne tehnologije v govedoreji in prašičereji
14. Uspehi in tehnologija pridelovanja koruze v zadnjih desetih letih v severovzhodni Sloveniji
15. Potrebe in možnosti pridelovanja krompirja v severovzhodni Sloveniji

ZA ŠTUDENTE VSEH VDO, ZDRUŽENIH V UNIVERZO V MARIBORU

1. Samoupravna organiziranost visokega šolstva
2. Kidričevi nagrajenci in njihova pot
3. Raziskava o položaju zamejskih Slovencev
4. Prostorska razporejenost diplomantov mariborskih visokošolskih organizacij združenega dela
5. Mednarodna dejavnost šol in univerze v Mariboru
6. Vključitev mariborskega visokega šolstva v samoupravni sistem

„POBRATIMI“ NA MATURANTSKEM (IZLETU)

V sredini septembra so bili dijaki gimnazije Miloša Zidanška gostitelji sovrstnikov gimnazije Mirka Lukoviča iz Kraljeva. Kraljevčani so bili na svojem maturantskem izletu po Sloveniji, trajal pa je sedem dni. Od tega so več kot dva dni preživeli pri svojih „pobratimih“. Vseh dijakov je bilo okrog 200 – spali pa so v hotelih Habakuk, Slavija in Turist. Poleg Maribora so Kraljevčani obiskali še Velenje, Kranjsko goro, Portorož in Ljubljano.

Gimnazija iz Kraljeva prireja za maturante vsako leto zaključni izlet, v okviru katerega spoznavajo Slovenijo – za organizacijo izleta pa se odločajo že v začetku šolskega leta, ko na predavanjih še ni prevroče, ko še nikomur ne teče voda v grlo.

Kraljevčani in Mariborčani so medsebojno pobrateni: kot mesto, nekatere delovne organizacije, bratska kri pa se pretaka tudi po žilah gimnazijcev šole Miloša Zidanška in Mirka Lukoviča.

Mariborčani so svoje goste pristrčno sprejeli. Kraljevčani so mi zatrdili, da se prijetno počutijo, da jim je pri nas lepo. Le pri uri matematike je eden izmed njih, ki je sedel poleg mene, znal več kot jaz. Razumel je snov, meni pa se je le medlo svetlikalo. Kar žal mi je bilo naslednjo uro, ko so nas Kraljevčani zapustili, kajti zdelo se mi je, da sem izgubila eno izmed šans, da bi matematiko imela bolj v čišlih, da bi jo bolje razumela. Dijaki iz Kraljeva so namreč prisostvovali tudi učnim uram.

Predstavniki OO ZSMS iz mariborske gimnazije pa so spremljali svoje goste tudi na izlet v Ptuj, kjer so odigrali vlogo vodiča pri ogledu mesta in starega očaka vrh hriba (gradu). V amfiteatru oziroma v dvorani mladinskega gledališča mariborske gimnazije pa je bilo tudi predavanje prof. Štefanca z naslovom Maribor in okolica. V Mariboru pa so gimnazijci pobratenih gimnazij obiskali še tovarni Zlatorog in Swaty.

S tem pa program še ni bil zaključen. Bratstvo se je izkazalo tudi v športnem tumirju – v tekmah v košarki, nogometu in odbojki. Čeprav so bili domačini uspešnejši – so gostje častno prenesli poraz. Saj navsezadnje ni šlo za rezultat sam, temveč predvsem za bratsko srečanje.

Tudi za družabnost je bilo poskrbljeno. In kje se lahko gimnazijci „obeh republik v malem“ bolje spoznajo kot v disku? Bil je v klubu mladih; na mariborski gimnaziji je bilo prodanih okrog 250 vstopnic. Bilo je prijetno, le nekateri iz nižjih letnikov so se pritoževali, da gre za diskriminacijo, ker so bile karte namenjene izključno četrtošolcem.

Kraljevčani imajo lepo navado. Z maturantskim izletom obiščejo kraj, deželo, ki je ne poznajo. No, pri geografiji so se že učili o njej, slisali o tem in onem. Za marsikatera pa je bil to prvi obisk v Sloveniji. Ni jim žal, da so tako izbrali in še se bodo vračali, so mi zatrdili. Na kaj namiguje – sprašujete? No, morda na to, da bi bilo prav, ko bi se tudi slovenski gimnazijci odločali za maturantske izlete po domovini – po tej tako znani heznanki. Ne le na morje, tudi kam v notranjost bi se kazalo podati. Možnosti je veliko. Razmislite – tisti, ki še boste maturantje, če imate še čas. Pa tudi za ostale nasvet ne bi bil odveč. Upam le, da boste bolj iznajdljivi predvsem pa manj levi, kot smo bili v našem letniku do sedaj – piknik na Pohorju, piknik na Pohorju, piknik na Pohorju... Držim pesti, da letos ne bo redukcije, da bomo stopili čez svoj prag. Sicer pa – maturantski izlet je še daleč – kje je še konec šolskega leta? Ne odločamo se pač kot Kraljevčani na začetku...

Daniela Orešek

MITJA VRHOVŠEK

KOT K O L O BREZ OSI

Študentskega življenja si brez prisotnosti določenih iluzij pravzaprav ne moremo zamisliti; učeči se vsakdan podeljuje naslednjemu štafeto svobodnosti, in tako bodo študentje nemara v resnici najsvobodnejša bitja pod soncem.

Zamislimo si, koliko nerganja, preprirov in slabe volje bi bilo, ko bi za opravljanje Janezovega izpita B zahtevali, da ima Boris, že opravljen izpit Y in lve izpit X! In kaj bi šele bilo, če bi bil predmet Y kakšna matematika in X tuj jezik... Tako pa razlogi za slabo voljo in kaljenje medsebojnih odnosov skorajda odpadejo. V organizacijah združenega dela se situacija v celoti spremeni. Ves mehanizem proizvodnje in poslovanja je naravnat kot ura, v kateri so dimenzije in hitrosti posameznih koleščkov natančno preracunane in če eno kolesce zataji, ima to lahko za posledico zaustavitve celotnega delovanja – to pa zopet obilo hude krvi. Svobodnost delavcev v OZD se zategadelj znatno zmanjša. Pa ne samo to: ustavni in zakonski mehanizmi, ki naj bi zagotavljali kar najpopolnejšo samoupravo in s tem osvobajanje delavcev v združenem delu, so vse dotlej le dobro sprojeektirana in izvedena instalacija, dokler ni potrebne sile, napetosti, ki bo po predvidenih kanalih pognala z ustreznostjo tudi ustrezne tokove. Često idealna ustavna, zakonska, statutarna ali družbeno dogovorjena in samoupravno sporazumljena regulativa sploh ne pride (ali ne v pravi meri) do veljave, če ne stoji za njo ustreznost količina družbene moči, ki bo prevesila tehtnico v prid onega, ki ima tudi boljše argumente. Za razliko od znanstvenoraziskovalnega udejstvovanja, kjer praviloma zmaga sila argumenta, pa v družbenih pojavi pogosteje triumfira argument sile. Zmaga torej običajno tisti, ki je močnejši, in ne tisti, ki je modrejši, pravičnejši in bolj pošten.

Proti tovrstnim deviacijam, ki v praksi najdejo svoje posebljenje v odtujenih centrih moči, tudi samoupravna socialistična družba ni imuna. Dogaja se, da se za slabimi, nepremišljenimi in strokovno nedodelanimi

argumenti skriva posameznik ali skupina, ki pa ima na voljo dominantno moč vplivanja in zatorej praviloma tudi obrača krmilo (ne)r azvoja.

Zastavlja se torej vprašanje, kako v naši OZD organizirati samoupravo, da bo količina moči odločanja med samoupravljalci tudi v resnici enakomerno porazdeljena. Delovni ljudje vse prepogosto bodisi zavoljo nezadostnih informacij, pomanjkanja formalnega šolskega znanja, govorniške oziroma besedne nespretnosti in ne nazadnje pripravljenosti (hotenja) niso v stanju na shodnih samoupravnih organov postaviti komparativno boljši argument, kot pa je to sposoben storiti kdo z vrha poslovodne strukture. Zanimivo bi bilo izvesti raziskavo o tem, koliko takšnih odločitev je bilo sprejetih v naših samoupravnih organih, s katerimi se individualni poslovodni organ v načelu ni strinjal (za katerega pa vemo, da ni nezmojljiv).

Ključne informacije ima v delovnih organizacijah v rokah vodilno osebo; pa tudi sicer je skorajda nemogoče zagotoviti tolikšno informiranost delavcev, da ne bi še vedno, v neki mejni situaciji, poslovodni organ bil toliko bolj celovito in hkrati podrobno informiran, da mu ne bi ta razlika v obveščeniosti zagotavljala superiornosti v snovanju primerjalno boljših argumentov in s tem prevladovanje pri odločanju. Tudi večje šolsko znanje kot časovno nakopičen kvantum najrazličnejših informacij lahko v veliki meri vplivata v isti smeri kot večja obveščeniost.

Najpogosteje delavci ne čutijo bojazni pri odločanju, za katerega lahko upravičeno sklepajo, da rezultatu ne bo nasprotoval njihov predpostavljani in ostali vodilni z višjih ravni hierarhije. Nasprotno pa z molkom ali formalnim strinjanjem podprejo večino odločitev, za katerimi stojijo vodilni sodelavci, četudi je sicer njihov osebni odnos do narave odločitve docela odklonilen.

To pa ima za posledico, da v resnici pri samoupravnem odločanju prihaja v neki meri tudi do soodločanja delavcev, in sicer je partner, s katerim delavci participirajo, podjetniška poslovodna struktura. Seve pa te

Ima pes res tako rad svojo kost

da je ne bi zamenjal za meso, ki mu je dostopno na vsakem koraku. Mogoče se vam bo to zdel malce konfuzen, po domače zmešan uvod, vendar vzdržite. Problem ni samo v psu, namreč ga je več kot polovica v mesu. Meso je v primeru tega, kar piševa, študijska literatura, gradivo, iz katerega vsak študent črpa svoje začetniško znanje, ki mu je potrebno za opravljanje včasih težkih izpitov. Kot smo prebrali v Delu, v intervjuju z Edvardom Kardeljem, je namreč še vedno vprašljivo, če nekateri profesorji predavajo resnično potrebno snov za ustvarjanje v poklicu, za katerega se usposabljujejo študenti. Zgodí se namreč, da posamezni univerzitetni profesorji branijo svoje zasebne teorije, ki nimajo nikakršne zveze z dejanskimi potrebami študentov. To pomeni, da študentje po takšnem študiju niso oboroženi z znanjem, ki jim jutri omogoča večjo iznajdljivost in višjo ustvarjalnost v delovni sredini oziroma v naši živi družbeni praksi. Dogaja se, da posamezni visokošolski učitelji, z njimi pa tudi univerze, ne izhajajo iz družbene prakse in ne pripravljajo učečih ljudi nanjo. Posamezni profesorji so si uspeli lastiti pravico ustvarjati monopol nad teoretično mislijo, kar pomeni, da je edino

„participacije“ kakovostno ne moremo poistovetiti s soodločanjem delavcev, ki je vpeljano v večini kapitalističnih dežel. Brž ko delavec soodloča, pomeni, da z nekom deli svojo pravico vpliva na odločitve. Soodloča torej skupno z nekim drugim – ali tretjim subjektom (tripartitna participacija). V primeru samoupravljanja v naših OZD bi morala biti vsakršna premoč drugega partnerja eliminirana (to zagotavlja delovnim ljudem ustava, zakoni in drugi samoupravni akti). Gledano z ustavnega vidika je namreč pravica do samoupravljanja nedeljiva. Dasi je tudi podjetniška poslovodna struktura sestavni del našega delavskega razreda in tako v revolucionarnem obrazcu (sredstvo za doseg cilja; diktatura proletariata oziroma oblast delavskega razreda) na videz ni novih spremenljivk (češ, suma summarum vendarle o vsem in povsod odloča delavski razred), pa vendarle vidimo, da v celoti to ne velja. Ako namreč delavec docela ne odloča o usodi sadov svojega dela, temveč pri tem z nekom deli to svojo pravico, je v tolikšni meri še zmeraj odtujen v produkcijskem procesu. Takrat, ko ima individualni poslovodni organ v svoji posesti odločujočo količino družbene moči vpliva, se namreč avtomatsko znajde v vlogi vršilca dolžnosti lastnika kapitala.

Dejansko bi še pri nas morali v precejšni meri zabrisati črto ločnico med upravljanjem in vodenjem. V mnogih naših delovnih organizacijah namreč še vedno velja zastarela, klasična linijska struktura vodenja (Taylor), kjer ima na osnovi hierarhičnega načela organiziranja vodilni delavec tako rekoč vso oblast nad podrejenimi. Odločitve, ki sodijo v domeno upravljanja, so z večine globalnega značaja in njih posledice učinkujejo dolgoročno. Delovni ljudje pa so vsaj v enaki meri zainteresirani za sodločanje tudi v drobnih vsakdanjih stvareh. Na tem torišču pa običajno nimajo kakšnih posebnih pravic. V svetu sta poznana dva pomembnejša zdemokratizirana načina vodenja, in sicer je prvi funkcionalno-teamska struktura vodenja, kjer je vodja prvi med enakimi v skupini delavcev in je odločitev tako rekoč skupinska (skupina ima možnost zavrniti odločitev vodja). Drugi pa je Likertov sistem 4/4, kjer je vodilni delavec v enaki meri usmerjen k nalogam kot k ljudem in v kar največji meri delegira svoje pristojnosti navzdol. Torej prihaja tudi na področju vodenja do soodločanja delavcev (čeprav le-ti na področju upravljanja zdaleč ne posedujejo toliko pravic kot naši delavci – v najboljšem primeru gre pri upravljanju v kapitalističnih deželah zgolj za paritetni odnos delojemalec–delodajalec).

Na ta način se dogaja, da delovni ljudje v OZD na področju vodenja o večini vsakdanjih stvari, ki pa so zanje tudi resnično zainteresirani, pravzaprav nimajo nekih formalnih pravic odločanja (npr. sodločanje o vrsti dela, ki ga bo opravljal, v katerih prostorih ga bo opravljal, v katerih prostorih bo ustvarjal, katero orodje bo uporabljal...), ki so v domeni poslovodnega organa. Vodilni tudi ni dolžan informacij te narave konstantno distribuirati med podrejene in je to odvisno samo od njegove dobre volje. Po drugi strani pa ima delovni človek vso pravico odločati o globalnih in dolgoročnih vprašanjih, za kar mu često zmanjka dovolj informacij in

tisto pravo in največ vredno in da se morajo študenti naučiti prav tisto, kar so oni tako uspešno pogruntali. Tako delajo nekakšne volonteristične konstrukcije zunaj prostora in časa ter jih vsiljujejo kot obvezno izpitno gradivo v zavest mladih ljudi. S tem pa so jih vsekakor vsiljevali tudi družbi kot celoti, ki pa jih ni sposobna takoj zavreti v njihovih težah, saj jasno predstavljajo raziskovalni potencial razvijajoče se družbene skupnosti.

SVETOVNO ZANIMANJE

Navsezadnje se ves svet zanima za naše izkušnje v samoupravljanju, naše univerze pa so precej časa ravnale tako, kakor da v Jugoslaviji sploh ni ničesar, kar se imenuje socialistično samoupravljanje. Resnica je, da smo marsikomu s tem svojstvenim načinom upravljanja trn v peti. Toda to takšne skupnosti, kakršna je naša, ne bo omajalo, temveč nas bo samo spodbujalo k iskanju novih poti in smeri v naših prizadevanjih. Prav gotovo pa nas takšen odnos univerze oziroma njenih predstavnikov, v prvi vrsti profesorjev „vseznalci“, v obeh drugih ne bo pripeljal na skalo, s katere je skočil Ikarus, vendar v boljši opremi.

ŠTUDENTJE GODRNJAJO

češ, da so takšne in podobne stvari nemogoče in jih ni možno prenesti, vendar ugotavlja, da jih vseeno prenašamo. Študentu samemu je namreč tudi tako lepo, saj mu je v tem primeru potrebno pogledati samo v eno „sveto“ knjigo, ki se je je pač potrebno naučiti na pamet. Pa tudi to ni hudo, saj smo odprte glave. Godrnjajo pa zaradi tega, ker na praksi in pa tudi pozneje, ko prenehajo s študijem, opazijo, da jim je le-ta dal premalo praktičnega in uporabljivega znanja. Tisto, kar pa se je naučil, pa ne posega v širšo proizvodno ali kakršnože koli miselnost.

PRIPOROČILA

bi, ker so na naših univerzah že od nekdaj bili marksisti in napredni intelektuali, da iz svoje sredine izločijo ali pa usmerijo na pravo pot tiste, ki so jo tako ali drugače mahali mimo. To pa ne bo težko, saj se bolj ali manj poznajo in je le potrebno pogledati resnici v oči. Kot so se nekateri že, bi se morali vsi poglobiti v raziskovanje problemov naše stvarnosti. Dosežke pozneje izluščiti iz anonimnosti ter ustvariti pogoje in možnosti, da bi se z rezultati njihovih raziskav ne seznanjali edinole študenti, temveč vsi delovni ljudje in širša javnost nasploh. Tako bi bila tudi študentom dana možnost prebiranja in sodelovanja v raziskavah ter ustvarjanja lastnega mnenja in pogleda, ki bi ga kasneje s profesorjem tudi uskladili ter prevrednotili.

UGOTOVITVE

Možno je, da sva se zmotila, saj se je lahko že marsikaj do danes spremenilo in vas pozdravlja

Franci in Darko

znanja. Vzemimo za primer nabavo novega elektronskega računalnika ali izgradnjo novega proizvodnega objekta. Te in podobne odločitve so v veliki meri strokovnega značaja, pogosto tudi trd oreh celo za strokovnjake. Brž pa, ko delavci potrdijo predlog strokovnega oziroma poslovodnega organa, so samodejno prevzeli nase tudi odgovornost za pravilno odločitev. Pravica in odgovornost pa sta tudi nedeljivi. Res je, da v načelu strokovni organ še vnaprej nosi odgovornost za neoporečnost svojega predloga, vendar pa je prejšnja individualna odgovornost posledaj zadobila tudi kolektivni značaj in ob eventualnih komplikacijah ima sedaj strokovni organ neprimerljivo večjo možnost, da z ustreznim spretnim obrambnim manevrom „odnese celo kožo“.

V neki raziskavi (B. Kavčič: Sodobni sociološki problemi samoupravljanja) je naveden rezultat preučevanj, s katerimi so poskušali ugotoviti, v kolikih primerih so delavci poznali resnični pomen nekaterih pojmov, ki so jih našli v zapisnikih organov samoupravljanja in pri katerih so ti delovni ljudje sodelovali. Rezultat je bil porazen. Izkazalo se je, da niti polovica delavcev ni vedela pravilno razložiti pojmov, kot so amortizacija, akumulacija ipd., o katerih vsebini pa so vendarle odločali. Torej so dejansko imeli nepravdo predstavo o posledicah svoje odločitve. Sklenemo lahko, da je nepošteno in nesocialistično obremenjevati (beri: prevaljevati odgovornost) odločitve na ramena tistih, za katere že vnaprej vemo, da ne bodo v stanju (tudi sebi) „najkoristnejše“ odločiti.

Obveljati bi moralo, da bi za sleherno odločitev, ki vsebuje tudi močno strokovno komponento, v tem obsegu in kakovosti neobhodno štela samo individualna odgovornost strokovnjakov.

(Protislovje med izrečenim in trditvijo, da je delavec vse dotlej, dokler v celoti ne odloča o sadovih svojega dela, v tolikšni meri še vedno odtujen v produkcijskem procesu, je samo navidezno; v skrajni konsekvenci naj bi šlo v tem okviru za pravico in dolžnost odločanja o rezultatih oz. sadovih delavčevega dela. Primer: imam dvoje možnosti – da si čevlje napravim sam ali pa jih naročim pri čevljarju. V prvem primeru bodo čevlji slabši in dražji, v drugem pa gotovo kvalitetnejši in cenejši, vendar bom v večji sodvisnosti od eventualne čevljarjeve samovolje. Možna je tudi varianta, da sprotno kontroliram čevljarjevo delo in naposled prevzamem soodgovornost za kakovost izdelka – vendar mi je čevljarstvo kot stroka tuje, in sam v resnici nisem sposobljen izvajati učinkovite kontrole izdelovanja. Vso možnost pa imam zavrniti čevlje obrtniku, če ugotovim, da me pri uporabi tiščijo, puščajo vodo, da je model zastarel ipd. Torej usoda rezultata mojega dela, ki pride do izraza v plačilu storitve čevljarju ali reklamiranju le-te, in v zahtevi po povrnitvi stroškov, je še zmeraj v mojih rokah. Drugo vprašanje pa je, če „čevljar“ te stroške zmore v celoti tudi poravnati – določen riziko, ki pa je relativno manjši, navkljub vsemu torej obstaja še vnaprej.)

(nadaljevanje prihodnjič)

JAVLJA . . .

BEOGRAD (DOPISNIŠTVO KATE-KRAH PRI BORBI)

Skoraj vsak Beograđan se po najnoviji odobritvi ZIS za uvoz 100.000 ton cementa po hitrem postopku iz Sovjetske zveze vprašuje, čemu sedaj naenkrat takšna naglica, ko pa smo morali doslej lepo in potrpežljivo čakati na zagotovitev najpotrebnejših količin cementa. Ob koncu lanskega leta je dobilo gradbeništvo nov polet, potreben uvoz cementa pa ni bil predviden predvsem zaradi zahtev domačih cementarn, ki so obljubljale, da bodo „same zagotavljale“ potrebne količine cementa.

Obljuba dela dolg; obljube se radi hitro otresemo, na dolg pa še raje pozabimo. Obljub vsekakor ne bodo občutile cementarne, niti tisti, ki so jim verjeli, ampak družbeno, še bolj pa individualna gradnja, kratko — celotna družba.

Tako postaja „srednjeročni plan stanovanjske izgradnje vedno bolj vprašljiv.

VARŠAVA (KLANSKA PISARNA KATE-KRAH PRI TRIBUNA LUDU)

Vzhodnoevropski tisk je poročal in še vedno poroča o vrnitvi predsednika Tita ter o rezultatih njegovega obiska v Sovjetski zvezi, DLR Koreji, LR Kitajski in Iranu. Medtem ko nekatera glasila objavljajo obsežne članke, celo „študije“ o tem obisku, pa druga le skopo navajajo podatke o Titovi misli. Titov obisk v LR Kitajski in povabilo Hua Kuo Fengu, naj obišče Jugoslavijo, sta stvari, ki nekateri skrbijo, drugi jih prezrejo, so pa tudi tisti, ki jih podpirajo. Zlasti je zanimivo, da del vzhodnoevropskih informativnih sredstev daje poudarek pogovorom v Teheranu. V tem primeru gre verjetno za poskus razvrednotenja pogovorov o ostalih dveh (treh) državah.

Ne samo to, da je sovjetsko vodstvo „prisluhnilo“ naši politični usmeritvi, temveč tudi to, da je kitajski narod odločno podprl neuvrščeno politiko Jugoslavije in DLR Koreje. To pa za marsikoga pomeni spremenjeno smer vetra v hrbet!

SARAJEVO (POROČA DOPISNIK MEHMED DEVIACIJA)

Vnovič je na tapeti sklep ZIS, ki je odobril sarajevskemu Unisu, da lahko uvozi 27.000 elektronskih računalnikov. Domači proizvajalci elektronike (Digitron, TRS in EI) se upravičeno sprašujejo kam s proizvodnjo 45.000 računalnikov. Kljub pričakovanjem, da bo letos konec podobni Unisovi praksi iz preteklosti, ki nasprotuje interesom, razvoju in zaščiti domače proizvodnje, pa je sklep ZIS še dodatno obremenil že tako bridko zunanjetrgovinsko bilanco.

Domači proizvajalci računalnikov se sprašujejo kam z izdelki, ko pa lahko Unis mirno uvozi količino računalnikov, ki ustreza dobrim 60 odstotkom celotne jugoslovanske proizvodnje.

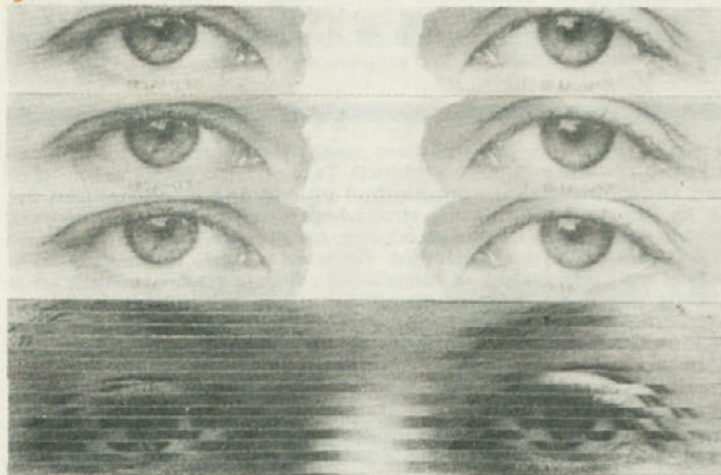
Ali bo z najbolj preciznimi računalniki mogoče razložiti korist, ki jo prinaša našemu tržišču omenjeni sklep ZIS?

CELOVEC (PISARNA HEIMATGIFT)

Slovenski informacijski in dokumentacijski center SINDOK v Celovcu je pričel z rednim delom po dvomesečnem poskusnem delu. Osnovna skrb centra je objektivno in celovito poročanje o aktualnih problemih koroških Slovencev ter o dogodkih na Koroškem.

Da pa bi bil volk sit, je poskrbel koroški deželni glavar Leopold Wagner, ki je center ostro napadel in mu očital neobjektivno in napihnjeno poročanje o „vsakdanjih normalnih zadevah“.

P E R I S K O P

VDO Pedagoška akademija Maribor, VTOZD Predmetni pouk, zbor študentov. Zbor nesklepčen, vendar se je kljub temu kolega Sovič trudil, da bi študentom razjasnil potrebo po podpisu samoupravnega sporazuma o financiranju obšolskih dejavnosti, saj je VTOZD Predmetni pouk edina VTOZD na univerzi sporazuma ni podpisala. Zanimivo je bilo opazovati „tovariše, zboru predsedujoče“, ki so se zelo prijazno nasmihali prisotni tovarišici, profesorici, s čimer so iskali potrditev njihovih govorov, ki so bili precej nenapredni, saj so kazali popolno nenaklonjenost omenjenemu sporazumu.

Po pripombi predsednika UK ZSMS, da so sporazum že sprejeli na vseh ostalih VTOZD, je tovariš Šmigoc (predsedujoči) „izustil veleizjavo“, da so na drugih šolah sporazum sprejeli, ker ljudje niso vedeli „za kaj gre“! Po odgovoru na izjavo, ki jo je dal Sovič, da so bile OO ZSMS in ZK na drugih šolah bolj aktivne, je tovariš predsedujoči prešel na drugo točko dnevnega reda. (!) -fib-

KATEDRA, študentski list

Izdaja v Jugoslaviji UK ZSMS Maribor po licenci in pod kontrolo

STUDENTENSTIMME AG Hamburg ZR Nemčija

Kdo nam pa brani, da si v splošni licencemaniji tudi mi ne poiščemo partnerja v tujini!

Samoupravljanje je nekaj kvalitetnega, samoupravljalca pa je marsikje lepa fraza. Primere lahko najdete v vsakdanjem življenju.

Samoupravna delavska kontrola ni le na papirju, temveč tudi v praksi. Nejasno je samo še vprašanje, koga kontrolira? Ali delavce ali njihovo delo?

Samoupravljalca izvira iz dela in je nagrajevan po delu. Ko bo to resnično uresničeno mi, prosim, sporočite, bom te vrstice prečtal!

Mnogi vedo, da je idealnost samouprave vnesena v zakon o združenem delu, vedeti pa nočejo, da je njihova naloga realnost čimbolj približati idealnosti.

Posredne in neposredne ovire naše samouprave smo „odpravili“, nimamo pa še recepta, kaj in kako bo z naslednicami teh zaviralcev, ki so v večini primerov spremenile le obliko in način svojih akcij, poznane pa so že dolgo.

Samoupravne interesne skupnosti ponazarjajo dodatno obogatitev naše družbene usmeritve ter veliko razbremenitev subjektov naše družbe, ki so nam „reševali vsakdanje življenjske naloge“! Šele zdaj razumem, zakaj samoupravne interesne skupnosti marsikje še do danes niso ustanovljene, ali pa morda rečejo „da“, potem pa ponižno zaspijo!

Ob vpisu so pobirali na VTŠ, točneje na VTOZD strojništvo in VTOZD elektrotehnika športni dinar namenjen za rekreacijo; financiranje plavanja in najem dvorane. VTOZD kemija in VTOZD gradbeništvo sta še naprej sanjala in se prebudila šele sedaj, ter pritisnila na strojnike in elektrotehniko z idejo da bi organizirali skupno rekreiranje v okviru šole.

Kako lepo je nekaterim, ki imajo ob sebi druge — rešilni klin.

BO ZAMENJAVA DENARJA PRISPEVALA K IZBOLJŠANJU ŠTIPENDIJSKE POLITIKE

Bo novica Narodne banke Jugoslavije o zamenjavi denarja zbudila med študenti, ki so jih zajele težave s štipendij-ko politiko, novo upanje na izboljšanje položaja? MOŽNO, saj študentje v sedanjem brezupnem položaju iščejo rešitve na vseh mogočih in nemogočih področjih . . . . .